

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	ד.30 מודיעין ע.	בני ברק	ירושלים	עיר
19:10	19:25	19:29	19:20	19:13	19:28	19:25	19:22	19:31	19:13	כניסת שבת
20:33	20:33	20:30	20:32	20:30	20:33	20:34	20:21	20:33	20:30	יציאת שבת
21:02	21:07	21:03	21:02	21:05	21:02	21:07	20:54	21:04	21:05	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

בלק ח - די תמוז | דף היומי - בבא בתרא קסא - קסז | משנה בורה - סימן רל"ח סוף ב' עד סימן ר"מ סוף י"א | מוסר - חתימת הספר עד 'הנה על דבר' | קנין חכמה - שער העצלות עד שער הנדיבות 'כל המעלים עינו'

יום המישי ה' תמוז תשע"ז | פניני פרשת חוקת | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

הם הקימו ארגון הזרים 'נפגעי החזרה בתשובה' ופרסמו על אסיפה רבתי שתתקיים בגבעתיים. באותו ערב קיבלתי שיחת טלפון מפתיעה מאחד מגדולי הדור

"ניכר שהדברים כואבים לכם, האם מוכנים אתם להקריב, כדי להחזיר את הבנים?"
הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על השליחות המיוחדת

חוגים ועל טיולים, מה לא עשו עבורם!
"ודאי", אמרתי, "שפכתם כסף בלי חשבון, אבל לא על זה אני מדבר -
"כמה מהנוחיות שלכם, מהבליינות שלכם, מהמותרות שלכם, הקרבתם עבור הילדים? במשפחה חרדית יש חמישה ושישה ועשרה ותריסר ילדים, למרות שההורים יודעים שידרשו להצטמצם, להיות ערים בלילות, להעניק כה הרבה תשומת לב. והחינוך פרטי, ועול השאת הצאצאים - הילדים יודעים כמה הקריבו ההורים ומקריבים, והם אסירי תודה! אבל במשפחה החילונית, ילד או שנים. במינון שיביא שמחה להורים. ולא יכביד יותר מידי, לא ימנע בילויים וטיולים, הנאות החיים. וגם כששולחים את הילד לחוג וקונים לו מחשב, רוצים שיהיה עסוק ולא יפריע..."

"אז אם ההורים חושבים בעיקר על עצמם - ואני לא מאשים, רק קובע עובדה -
למה שהילד לא יחשוב רק על עצמו?"
איזו סערה קמה! אבל אני הוספתי: "רבתי, לא באתי לייסר ולהוכיח. הרי התכנסתם כדי לטכס עצות לעתיד. אני שמח שחל שינוי בגישה, ואתם מוכנים להקריב. בכך תפתחו דף חדש. כי אם אתם תקריבו עבורם, יקריבו הם עבורכם!"
"מה הרב מציע שנעשה?" תבעו לדעת.
"פשוט, שתחזרו בתשובה! הבנים יוכחו שאתם יקרים להם, ואתם מוכנים להקריב עבורם - "אין לכם מושג כמה זה יקרב אותם אליכם!"
יותר לא הניחו לי לדבר...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

"הַמָּוֶה מִי מְרִיבָה" (במדבר כ', י"ג)

דורנו, דור עקבתא דמשיחא הוא, דור של צרות, רחמנא ליצלן. בן קם באביו ובת קמה באמה (משנה, סוף סוטה). וההורים הרי לא יעמדו שווי נפש, אז הם הקימו ארגון הזרים 'נפגעי החזרה בתשובה'. פרסמו באמצעי התקשורת על אסיפה רבתי שתתקיים בעיר גבעתיים הסמוכה לבני ברק, העיר הקרובה אל החלל. ליבי עליהם, אבל יש צרות נוראות יותר להתפלל עליהן. באותו ערב, קיבלתי שיחת טלפון מפתיעה מאחד מגדולי הדור:

כדי לעטות מראית עין של הוגנות, הם מוכנים לשמוע גם דברי רב, ולהתקיף אותו כמובן. אינם רוצים לדבר אל הקירות. קפוף לשם, בבקשה. אתה כבר תסתדר...

אני חייל, ממלא פקודות. הזמנתי מונית והגעתי. אח, כמה שמחו! הנה, יש לוח מטרה לחיצייהם! "כבוד הרב, הלא בתורה שלכם - "לכם" ולא לוו - כתוב: 'כבוד את אביך ואת אמך!' וכי זה כיבוד הורים, לבעוט בחינוכם? עליכם להשפיע עליהם לחזור אל המורשת", כך בדיוק!

טוב, הייתי יכול לצטט את ההלכה, שאם אמר לו אביו לעבור על דברי תורה לא ישמע לו, משום שהוא ואביו חייבים בכבוד המקום. אבל החלטתי לדבר איתם בלשונם. אמרתי: "ניכר שהדברים כואבים לכם, האם מוכנים אתם להקריב, כדי להחזיר את הבנים?"
"ודאי", קראו, "אלו ילדינו, נעשה הכל להחזירם אלינו!"
"אני שמח לשמוע", אמרתי. "זה שינוי כיוון!"
"למה אתה מתכוון?" חקרו.
"לכך, שעד כה לא הייתם מוכנים להקריב!"
איזו מהומה קמה: שלמו להם על מותגים ועל תחביבים ועל

(מתוך 'הגדת' - הגדה של פסח)

למה קוראים קריאת שמע פעמיים ביום? ולמה הש"ס מתחיל דוקא במסכת ברכות? מי למד את הש"ס 1000 פעם? ומדוע מי שלא למד יכול להשתתף בסיום מסכת?

מורן הגראי"ל שטיינמן שליט"א על התורה ועמליה

לא מספיק, וצריך עוד פעם לאכול, כי הגוף צריך תמיד תזונה, ככה גם הנשמה צריכה כל הזמן חיזוק ולא מספיק אפילו אם קרא כל ימיו קריאת שמע, אם לא קרא פעם אחת זה חסר, כמו שאף פעם לא קרא!

"ממילא זה דבר כזה שחשוב מאד, שהאדם צריך את זה תמיד, ולכן רבינו הקדוש מתחיל את הש"ס דבר ראשון עם קבלת עול מלכות שמים, בלי זה לא מתחיל שום דבר. והיה רצון שיזכו לגמור ש"ס עוד פעם".

מנהגו של רבינו לעת זקנתו לומר בכל סעודה בשבת את המשנה בזבחים 'לשם ששה דברים הזב נזבח' [וכמ"ש בספרים בשם קדמונים לומר בכל סעודה, ורבינו שליט"א אוכל סעודה רק בשבת לכן אומר את זה בשבת] ובשנים קודמות היה אומר בכל סעודה מסכתות מסדר זרעים.

זהירות בלימוד מסכת שבת

אמר רבינו בפתיחה למסכת שבת לפני אברכי כולל פוניבז': "כאשר באים ללמוד מסכת שבת, צריך לדעת שהיא מסכת קשה מאד, ובמה היא קשה? בזה שהרבה פעמים מצוי שיש הבדל בסברא דקה מאד, ואפשר לטעות בין חיוב דאורייתא של סקילה להיתר גמור, וזה דבר שבשאר מסכתות אינו מצוי כל כך, רק בדיני שבת ההבדל הוא דק מאד, שאפשר להסביר דבר, או שזה חייב מיתה, או שזה מותר לכתחילה, וממילא צריך מאד זהירות בלימוד הדברים. והרי בישיבות רגילים לעשות חילוקים דקים - 'לומדישע חילוקים', וזה טוב כל זמן שזה לא נוגע להלכה, אבל אם זה נוגע להלכה למעשה, יכול להיות שיעשה לומדות בדיוק ההיפך מהאמת, ולפי סברתו יצא לו היתר, ולמעשה זה להיפך שיש על זה חיוב מיתה, ומאד צריך לזהר לא לטעות ח"ו, ויתכן דמה"ט לא רצה הרב מפוניבז' זצ"ל שילמדו בישיבה מסכת שבת, שלפי הלימוד הישיבתי אפשר לטעות בנקל, בדבר הנוגע להלכה". והוסיף בהזדמנות אחרת: "וחשבתי שזה באמת כך, שהרי אם לא יחדד את השכל ע"י הלימוד של מסכתות מסדרי נשים ונזיקין וילמד מסכת שבת, הלא בקל יכול להיכשל בדברים חמורים ביותר, שבשבת אפשר לומר סברות דקות כאלו, שיכול בקלות להגיע בהם מחיוב מיתה עד להיתר גמור, ורק ע"ז שיחדד את השכל יוכל לימים להגיע לסברות הנכונות ולא יכשל ח"ו באיסורי שבת החמורים, וחידוד השכל לצורך הבנת עומק התורה הוא רק ע"י לימוד נשים ונזיקין".

הפרק הכי קשה

ובסיום מסכם סוכה בכולל אמר רבינו: "והנה מצינו דבר מה שלא מצינו בשאר מקומות, למשל בדברים גשמיים - מי שאכל אכל ומי שלא אכל לא יכול להצטרף, ואפילו במזומן יש דין שאם אכלו לחם ואחד אכל מזונות הוא מצטרף, אפילו שלא אכל לחם, ויש כאלה שאומרים אפי' ירקות, ויש כאלה שאומרים אפי' מים, עכ"פ מוכרח כדי להצטרף צריך להיות משהו שייך, ואם הוא לא

"אדם פי ימות פֶּאֶהֶל" (במדבר י"ט, י"ד)

"אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה"

רגיל רבינו לספר על האדמו"ר בעל התניא, שפעם אחת היה באיזו עיירה, ועבר ב-16 שעות על כל הש"ס במחשבה. הוא היה גאון גדול עד למאוד, וספרו 'שו"ע הרב' מאד מסודר.

רבינו מרבה לספר בהתפעלות על השאגת אריה' שלמד הש"ס אלף פעם.

שח רבינו: המהרש"ם למד כל יום שבעה דפים שבע פעמים, בעשר שנים למד שבעים פעם את הש"ס. כל אחד יכול להשתדל לעשות את זה, אם לא שבעה לפחות חמשה דפים [בחזרה].

מורן הרב שך זצ"ל אמר, שניים הוא מכיר שידעו את הש"ס: הגר"ח מבריסק והחזו"א.

...

דברי רבינו בהתחלת הש"ס בביהכ"נ צא"י בני ברק:

"המשנה בברכות מתחילה עם מצות קריאת שמע, והרי יש בתורה הרבה מצוות חמורות יותר, והיה יכול התנא להתחיל עם שבת, שבת הרי חייב סקילה אם עובר, עבודה זרה, ומה פתאום תפס דווקא קריאת שמע? ומשמע שאפילו שבאמת

הדברים האחרים חמורים יותר, אבל צריך קבלת מלכות שמים, ובלי זה לא מתחיל כלום, ממילא קריאת שמע שזה קבלת מלכות שמים צריכה להיות דבר ראשון לפני הכל, אפילו שהאחרים חמורים יותר, ולכן מוכרח להיות דבר ראשון קריאת שמע.

"ומצות קריאת שמע היא פעמיים ביום, ולמה צריך פעמיים ביום האם פעם אחת לא מספיק?

הרי הוא כבר קיבל מלכות שמים בבוקר? אלא שאפילו שקבל בבוקר מלכות שמים, זה כבר נחלש, ולא מספיק אפילו אם קבל בבוקר צריך בלילה עוד פעם לקבל, בגלל שנחלש הקבלת מלכות שמים, ומוכרח תמיד להיות חיזוק.

"ויש גמרא בסוף ברכות (דף ס"ג ע"ב): תדע לך, מי שקרא קריאת שמע כל ימיו ולא קרא פעם אחת, הרי זה דומה עליו כאילו לא קרא קריאת שמע מימיו, ויש להבין בטעמו של דבר, הרי הוא קרא קריאת שמע כל ימיו?

"אלא המשל על זה כמו שאחד אכל כל ימי חייו, אפילו מאה שנה! מה צריך להמשיך ולאכול הרי הוא כבר אכל כ"כ הרבה, מה הוא צריך עוד הפעם לאכול, הרי כבר אכל מאה שנה? משמע שזה

סור הגראי"ל שטיינמן שליט"א

לא צריך להיות סופר בעל כשרון מיוחד כדי לתאר כיצד היה נראה הגר"ש שבדרון לוקח סירה ומשיט אותה במימי הירקון עם בנו, אבל לאחר שהחזו"א אמר, מיהר ר' שלום לבצע את הדבר, והגיע אל המקום בירקון שעליו הצביע החזו"א

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על אמונה תמימה וישועות גדולות

הבהירו שהם מתכוונים לרכישת דירה, ולא לשכירות... הגאון חזר על דבריו, שיקנו דירה בבני ברק.

אמונת הצדיקים הייתה תקועה בליבן של שתי המשפחות הללו, בצורה היותר חזקה, ובמקרה כזה אכן דרושה אמונה גדולה, שכן נראה הדבר כמשימה בלתי אפשרית בעליל. עכשיו, משלא היה ספק בליבם על דבר ההוראה שקבלו, נגשו אל כל המתווכים בעיר והודיעו שהם מחפשים דירה בסכום של ארבעים אלף דולר. גם מי שעדיין לא קנה אף דירה בעיר זו, יודע שהסכום ההתחלתי של דירה קטנה בת שני חדרים מגיע ללא פחות ממאה ועשרה אלף דולר. המתווכים סברו שמדובר באנשים לא רציניים, משכו בכתפיהם, אבל רשמו לפניהם את ההודעה. ההורים, וגם החתן והכלה, היו בטוחים מצדם שאם הגאון שליט"א אמר לקנות בבני ברק, אזי העניין יסתדר על הצד הטוב ביותר, בסיעתא דשמיא.

לאחר זמן-מה, מתקשר אחד המתווכים ומודיע בשמחה שיש לו דירה שבעליה דורש עבורה מחיר של... ארבעים אלף דולר. המתווך סיפר שבעל הדירה הוא יהודי ישיש ועירי, ובדירתו יש שלושה חדרים.

הוא מוכן למכור שני חדרים מתוך הדירה במחיר הנ"ל, בתנאי שהוא עצמו ימשיך להתגורר בחדר השלישי, ולא עוד- אלא שהדיירים שיכנסו לדירה, יטפלו בו, ויעזרו לו בצרכי הקיום היומיומיים שלו. "מי שיהיה מוכן למלא את התנאים הללו", אמר הקשיש, "יקבל את שני החדרים, ובהגיע יומי לעזוב את העולם, אוריש לו גם את החדר השלישי, וכל הדירה תהיה שלו". המשפחות ראו בכך אות משמים, והביעו נכונות לכל התנאים. עוד באותו היום נחתם חוזה ביו הצדדים.

החתונה הייתה אמורה להיערך בעוד כחודש וחצי, והחתן והכלה ידעו כבר שהם יצטרכו לטפל בקשיש, מה שיכביד מאוד על חייהם, במיוחד בתקופה הראשונה. אבל מאידך גיסא, הם יקבלו כאן מתנה גדולה, וראו בכך אות ומופת שהקב"ה מקיים את גזרתו של הצדיק, שפסק להם לרכוש דירה בבני ברק, מה שהיה ממש בבחינת הבלתי יאומן.

משנקנתה הדירה, או יותר נכון: שני החדרים, הוסרה הדאגה העיקרית מעל ההורים, ועתה התפנו הכל להכנות לחתונה שהתקדמו במלוא המרץ. ומה קרה לבסוף? - חמישה ימים לפני החתונה, נפטר הקשיש לבית עולמו, ועל שולחנו היה מונח החוזה שנחתם בין שני הצדדים ולפיו בפטירתו יירשו בני הזוג את כל הדירה... תשמעו היטב: דירת שלושה חדרים גדולה, במרכז העיר בני ברק, במיקום מעולה, במחיר ארבעים אלף דולרים! אפילו לא סנט אחד יותר! והכל בזכות אמונת צדיקים פשוטה ותמימה.

(מתוך 'חישוקי חמד' הגדה של פסח)

"עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל יָס" (במדבר כ"א, ח')

אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את ליבם (רש"י)

רבי יצחק שבדרון שליט"א, בנו של הגאון ר' שלום שבדרון זצ"ל, חלה בימי ילדותו במחלת השעלת, שנודעה בימים ההם כאחת המחלות הקשות, והיה במצב של סכנה. לקח ר' שלום את בנו אל מרן החזון איש בבני ברק כדי שייתן לו עצה מה לעשות להקל את המחלה, ויאציל עליו מברכתו. אמר לו החזון איש שילך לנהר הירקון הזורם ליד בני ברק, ונקב לו במקום פלוני בו צומחים אקליפטוסים גבוהים, ושם "תעשה עמו שייט בסירה במשך זמן מסוים עד שהבן ישאף מעט מהאוויר ויתרפא..."

היה זה לפני למעלה מיובל שנים, ולא צריך להיות סופר בעל כשרון מיוחד כדי לתאר כיצד היה נראה הגר"ש שבדרון לוקח סירה ומשיט אותה במימי הירקון עם בנו, אבל לאחר שהחזון איש אמר מה שאמר, מיהר ר' שלום לבצע את הדבר, והגיע אל המקום בירקון שעליו הצביע החזון איש.

וראה זה פלא: לאחר שעה של שייט עברה השעלת והייתה כלא הייתה!

בשובם לירושלים, אמר האב לבנו: "הלא תבין בני היקר, שהעצה שקבלנו מהחזון איש פעלה את פעולתה רק משום שיצאה מפיו של הצדיק, והראיה - שהרי בים המלח נבנים בתי מלון מפוארים המרוויחים הון תועפות מהחולים הבאים להירפא בים המלח, שסגולות הריפוי שלו מוזכרות בגמרא, ואילו במקום ההוא בירקון אין בתי מלון..."

"אות ברור הוא שהעילה לסגולת הריפוי בירקון הייתה רק משום שהדברים יצאו מפיו החזון איש, והאמונה שהאמנו בדברי הצדיק, ולא משום דבר אחר".

"האם לא שמת לב", הוסיף ר' שלום לבנו, "שכאשר היינו על הסירה בירקון, אמרתי כל הזמן 'מצוה לשמוע דברי חכמים, מצוה לשמוע דברי חכמים' ושיננתי את הפסוק 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו'..."

...

הנה דוגמא לאמונה פשוטה של יהודים, שהגיעו בזכותה לראיה חושית של ניסים ונפלאות, גם בדור שבו אנו חיים: המעשה היה בשתי משפחות של תלמידי חכמים בבני ברק שהשתדכו ביניהן. למרות ששני הצדדים ידעו מראש שמצבן הכלכלי דחוק מאוד, הייתה בכך הקרבה גם מצד החתן והכלה, שהודיעו מראש שאין להם כל תביעות ודרישות, והם מוכנים להסתדר עם כל מה שיתנו להם, וגם מצד ההורים הנמנים על סלתה ושמנה של עיר התורה. הסכום שהיה בקופתם של שני הצדדים הגיע, לאחר כל המאמצים, לכדי ארבעים אלף דולר. כמי שאמונים על התייעצות עם גדולי הדור בכל דבר ודבר, הגיעו ההורים אל אחד מגדולי בני ברק, ושאלו היכן לקנות דירה לזוג הצעיר. הגאון שליט"א שמע את כל הפרטים, ופסק את פסוקו: "בבני ברק!" והושיט להם ידו לברכה והצלחה. ההורים לא היו בטוחים ששמעו היטב, ובשלב מסוים

התביעה נגד הישיבה הוגשה בשם עיריית ירושלים, כשהגעתי לבית המשפט, עורך דיני הודיע לי שהשופט שהיה אמור לדון, לא יכול היה להגיע, ולכן ימלא את מקומו שופט דתי, בעל אופי קפדן

הרב יהושע לייף שהקים את ישיבת 'נר יעקב' מספר על המופת והגדלות של רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל

עברנו על חוקי ייעוד הקרקע). כשנכנס השופט לאולם, פנה מיד לקבוצת עורכי הדין השאננה של העירייה ואמר: "אני גר בקטמון בחמש עשרה השנים האחרונות. אני מכיר את הבניין הנידון, ויודע שבמשך חמש עשרה השנים האחרונות שכנו בו מוסדות חינוכיים שונים. אני חושב שמתמיה מאוד שלאף אחד - לא לתושבים ולא לעירייה, לא הייתה בעיה עם חוקי ייעוד כלשהם, עד שהתברר שישיבה דתית רוצה לעבור לשכונה..."

זו הייתה הערת הפתיחה של השופט. העובדה שהוא מתייחס אלינו באהדה כלשהי שמחה את ליבנו.

"עיריית ירושלים תובעת את האנשים האלה רק מכיוון שמדובר בישיבה", הוא הדגיש. אחר כך פנה אלי ושאל: "כמה בחורים אמורים ללמוד בישיבה?"

"שישים", ענית.
"כמה כסף כבר השקעתם בפרויקט?"
נקבתי בסכום.

"מתי אמורים התלמידים להגיע?"
"ביום ראשון. ביום ראשון הזה, ואין לנו מקום אחר להביא אותם אליו. אם לא נוכל להשתמש בבניין הזה, הישיבה עלולה להיסגר, וזה יהיה אובדן גדול עבור אנשים רבים."

הוא הניח למילותיי לרחף בחלל האולם רגעים אחדים, ואז אמר: "עליי לשקול את העניין."

השופט הכריז על הפסקה ויצא מהחדר. השופט העניק לי הפסקה בת שתיים ליישום עצתו של ר' שלמה זלמן - התפללתי מעומק ליבי. אמרתי תהלים בלי להפסיק... ניצלתי את הזמן במלואו. אמרתי את כל ספר התהלים בכוונה עצומה.

כשחזר השופט לאולם והורה לחזור למקומותינו, נעשיתי מתוח כמו קפיץ. הגיע רגע האמת - עתידה של ישיבת 'נר יעקב' עמד על הפרק!

השופט פתח בשאלה:

"מה זו ישיבה?" הוא שאל שאלה רטורית, וענה בעצמו: "לומדים זאת מהפסוק 'כי היא בית חיינו'. במילים אחרות - ישיבה היא בית של חיים."

השופט נהג באופן יוצא דופן. הוא ביקש להוכיח ממילות הפסוק שיש תקדים משפטי לכינוי הישיבה בשם 'בית'. במילים אלה ביקש השופט להניח בסיס משפטי לדרך מחודשת לבחינת המצב המורכב שבפניו עומדת הישיבה.

השופט המשיך בטיעונו:

"מה עושה יהודי בביתו?", שאל את הנוכחים, ושוב ענה בעצמו: המשך בעמוד הבא <<<

"וַיִּנָּצֵק אֶל ה' וַיִּשְׁמַע קֹלֵנו" (במדבר כ', ט"ז)

לסיפור הבא שמור מקום מאוד חם בליבי. אני מחשיב אותו לאחד המופתים של ר' שלמה זלמן - כזה שמוכיח את הגדלות שאפינה את הצדיק משערי חסד:

בשנת תשנ"ג, החלטנו להעביר את הישיבה לשכונת 'קטמון' בירושלים. לשם כך שכרנו בניין מתאים, השקענו לשם כך אלפי דולרים והחלנו בעבודות שיפוצים שיכינו את הבניין למטרתו המיוחדת.

אולם ימים אחדים לפני תחילת ה'זמן' הודיעו לנו לתדהמתנו ולחרדתנו, שהבניין מיועד למגורים ולא למוסד חינוכי... בניין זה כבר שימש כבית ספר למשך שנים רבות, ואיש לא הניד עפעף... אולם ברגע שהתברר לתושבי המקום שאמורה להגיע לשכונתם ישיבה דתית,

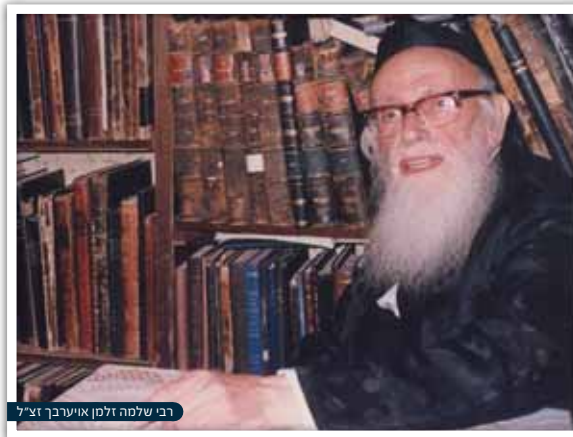
הם הזדרזו להגיש נגדנו תביעה והוציאו צו מניעה, שאילץ אותנו להפסיק מיד בעבודות השיפוצים.

העיכוב הבלתי צפוי הזה נפל עלינו כרעם ביום בהיר, תאריך המשפט נקבע לערב שבת, והבחורים היו אמורים להגיע ביום ראשון הבא... עורך הדין הבהיר לי שאין לנו סיכוי. אין שום דרך לנצח במאבק המשפטי הזה, כי חוקי ייעוד הקרקע עומדים לצד תושבי השכונה... מכיוון שנראה שאין מה לעשות, עשיתי בבוקר המשפט את הדבר היחיד שיכולתי להעלות בדעתי - הלכתי להתפלל שחרית בבית הכנסת בשערי חסד, בתקווה לזכות לברכתו של ר' שלמה זלמן ולעצתו הנבונה.

התפללתי במנייני, ולאחר התפילה ניגשתי אליו ותיארתי את המצב הנראה כנואש. להפתעתי, לא נראה שהרב התפעל מהדברים. הוא רק נאנח קלות ואמר: "מ'דארף דאווענען, מ'דארף דאווענען - צריכים להתפלל..."

לקחתי את עצתו כפשוטה ממש - חשתי שהוא הורה לי להתפלל לישועה, מאותו רגע לא פסק פי מתפילה, התפללתי לכל אורך הנסיעה, גם בשעה שהתכוננתי לצאת לבית המשפט...

כשהגעתי לבית המשפט פגשתי בעורך דיני, שהודיע לי שהשופט שהיה אמור לדון במשפטנו לא יכול היה להגיע, ולכן ימלא את מקומו שופט דתי, בעל אופי קפדן, ומכהן בבית משפט השלום. התביעה נגד הישיבה הוגשה בשם עיריית ירושלים (כי לכאורה

"הוא לומד. לפעמים הוא לומד עם חברותא. לפעמים הוא לומד עם קבוצת חברים. לפעמים הוא מקיים בביתו שיעורים לאדם נוסף, לשניים ואפילו לארבעה אנשים".

כשהבנתי לאן נוטה השופט, התערבתי בחשש מסוים.

"כבוד השופט", שאלתי, "מה לגבי שיעור כללי?" "הרב ליף, השאר שאלה זו למועד אחר בבקשה", הזדרז השופט להשיב.

השופט המשיך במהלך שטווה:

"לפעמים יהודי יכול אפילו לערוך מניין בביתו. בהתבסס על כל השיקולים האלה, אני קובע שאין שום מניעה חוקית להשתמש בבניין למטרה שאמור בית יהודי לשמש - לתורה ולתפילה". לבסוף כתב לנו השופט תקציר משפטי חסר תקדים. תקציר זה, מוכרח אני לציין, שימש בעתיד ישיבות אחרות שעמדו בפני תביעה

דומה (הסיכום שלו עלה במעלות הסולם עד שהגיע לבית המשפט העליון). בפסק דין שעלה על כל תקוותי, דחה את טענות העירייה בשפה משפטית ברורה ותמציתית, וקבע שהישיבה יכולה לעבור למשכנה החדש בקטמון בלי שום עיכוב והפרעה.

כשחזר השופט

לאולם והורה

לחזור למקומותינו,

נעשיתי מתוח כמו

קפיץ. הגיע רגע

האמת- עתידה של

ישיבת 'נר יעקב'

עמד על הפרק!

פסק הדין של השופט היה בלתי צפוי לחלוטין, וחשתי אושר רב למשמע גזר הדין. השעה הייתה שתיים וחצי בצהרי יום שישי, ואני הייתי מוכרח לערוך שיחת טלפון חשובה: התקשרתי לביתו של ר' שלמה זלמן לבשר על הפסק הנסי. הטלפון נענה על ידי אחד מנכדיו.

"תגייד לסבא שלך שזכינו במשפט!" קראתי בהתרגשות.

הוא ענה, "דער זיידע ווארט די גאנצע צייט - סבא חיכה כל הזמן. הוא לא הפסיק להתפלל מאז שדיברת אתו בבוקר".

לפתע הבנתי משהו שהדהים אותי:

כשר' שלמה זלמן אמר: "מידארף דאווענען, צריכים להתפלל", הוא לא התכוון שאני צריך להתפלל בזמן שהוא ישב ויחכה להתפתחויות. לא! הוא התכוון "אנחנו" צריכים להתפלל. שנינו.

הוא התפלל אתי לכל אורך הקושי - עמד לצדי וחיכה לשמוע בשורות טובות!

(מתוך 'בהיכלם' - הרב נחמן סלצר)

"ועכשיו אמרו בסיום העניין של בילגה שע"ז והיא חטאה, ושוב נשאלת אותה הקושיה: למה באמת אוי לרשע ואוי לשכנו?

הרי הרשע הוא רשע אבל שכנו לא רשע, ולמה הוא נענש? אלא רואים שברוחניות יש בין לצד הטוב בין לצד הרע קשר בין האנשים, אחרת היה קשה לצד הרע שמענישים אותו ולצד הטוב לא, אלא לצד הטוב ג"כ.

"יוצא שבכל אלה, אפי' שלא השתתפו בלימוד, אבל יש להם שייכות בלימוד, כיון שזה ק"ו אוי לרשע אוי לשכנו אז טוב לצדיק טוב לשכנו, ממילא אפילו שהוא לא למד הוא מצטרף".

(מתוך 'כאיל תערוג' - שבועות תשע"ז)

אכל שום דבר, אי אפשר לצרף אותו למזומן.

"ולמה כאן המנהג שאם אחד מסיים מסכתא, באים אנשים שלא למדו כלום ומצטרפים, ונקרא קצת שהוא בר שמחה, ואפי' בתשעת הימים יש כאלו שמצטרפים, אם אחד עושה סיום מסכתא באים אנשים אחרים שלא למדו והם מצטרפים, ועל סמך זה הם יכולים לאכול בשר, עכ"פ הוא מצטרף אפילו שלא היה לו שום שייכות, ולמה זה ככה?

רואים שברוחניות זה אחרת, אע"פ שבגשמיות לכאורה יותר נרגש השייכות, אבל המציאות היא שבגשמיות היא הנותנת, כדי שתהיה שייכות צריך ג"כ שיהיה הנהגה משהו, ואם לא הנהגה משהו הוא לא יכול להצטרף, אבל ברוחניות - כן.

האם מותר לסחוט לימון לכוס קולה קרה?

החליפה התאבקה איך תנערו את האבק בשבת?

מצטרפים עכשיו לעשרות אלפי לומדי דף היומי בהלכה שמתחילים בימים אלו הלכות שבת חלג ג' במשנ"ב

לפרטים 025609000

והנה, כאשר אך סיים תפילת ערבית במוצאי יו"כ התיישב על הכסא באפיסת כוחות וביקש 'להשיב נפשו בדבר כל שהוא', כולם היו בטוחים שהנה זה עתה יתברר שאין זה מלאך אלא אדם, אך כשהגישו לפניו דבר מאכל דחה אותם

הסיפור המדהים שסיפר האדמו"ר מקלויזנבורג בעל ה'שפע חיים' זצוקללה"ה, ששמע איש מפי איש עד ה'ישועות יעקב'

לא למדת...! כשהשכימו תושבי ירוסלב למחרת יום הכיפורים לתפילת שחרית, עדיין מצאוהו יושב וגומע דף ועוד דף במסכת סוכה, עד שגמרו כולו. עוד שנים רבות שחו תושבי העיירה באותו יום כיפור המופלא, כשלאחר זמן התברר להם שהיה זה הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ז"ע, שהיה ידוע בעבודתו המיוחדת בהתלהבות וברגשי קודש.

...

בעובדה זו יש להתבונן רבות, שהרי הרה"ק מברדיטשוב היה עסוק כל היום בתפילה ובעבודת השי"ת ולא התעסק בשום דבר גשמי כלל, ובכל זאת, כאשר סיים את עבודת היום שנעשתה מתוך יגיעה עצומה עד שלא נשאר בו עוד כח, היה צריך להשיב נפשו בדף גמרא.

וכי במה התעסק כל אותו היום? הלא בעבודת ה' כעבודת הכהן הגדול בשעתו, כשאין לנו אפילו את היכולת לנסות להבין את עבודת ה' של ר' לוי יצחק אף בימים כסדרן, ועל אחת כמה וכמה ביום הקדוש, יום הכיפורים, ואעפ"כ היה לבו חלוש מאוד על אשר לא למד היום דף גמרא, להבדיל כמו אחד שהתעסק זה זמן רב בענייני חולין וכמה נפשו לטיפת רוחניות, ולכן מתיישב ללמוד דף גמרא. והוא תמוה עד למאוד.

והנה גמרא מפורשת היא בהוריות (דף יג ע"א) שדרשו שם על הפסוק במשלי (ג, טו) שנאמר על התורה "יקרה היא מפנינים וכל חפצך

לא ישו בה" – "יקרה היא מפנינים" – מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים. והיינו, שהתורה היא יקרה יותר מהמעמד הקדוש ביותר, שהאדם המקודש ביותר הוא הכהן גדול, והמקום המקודש ביותר הוא בית המקדש בקודש הקדשים, והיום המקודש ביותר הוא יום הכיפורים, ואף בהצטרף שלוש קדושות אלו, כשעיני כל ישראל נשואות אל המעמד הנורא הוא, מכל מקום יהודי פשוט שיושב ולומד את התורה הקדושה ביום פשוט, ואין איש שם על לב, הרי הוא יותר חשוב מהעבודת ה' הכי חשובה. ודבר זה צריך ביאור במה גדלה מעלת לומד התורה אף במדרגה הכי קטנה, מעובד ה' במדרגה הכי גדולה.

דבר זה נתבאר בדברי קדשו של הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זצוקללה"ה בספרו 'ליקוטי אמרים' – תניא (פרק ה-ו), שמבאר החילוק בין 'תורה' ל'מצוות'. כי הנה אצל כל אדם ישנם שני דברים שהוא זקוק להם: אוכל ובגדים, ואף ששניהם חשובים מאוד, אך

"אדם כי ימות באהל" (במדבר י"ט, י"ד)

"אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה"

סיפר פעם הגה"ק מקלויזנבורג בעל ה'שפע חיים' זצוקללה"ה, ששמע איש מפי איש עד ה'ישועות יעקב'. בצעירותו, עת היה רבי יעקב אורנשטיין סמוך על שולחן חמיו בירוסלב, אירע הדבר בליל יום כיפור, לפתע נכנס לבית המדרש בעיירה יהודי מלא הוד, אפוף בשרעפי קודש, ומיד עם כניסתו ניגש לעמוד התפילה והחל להתפלל בנעימות עצומה תפילת "כל נדרי", כמובן שאף אחד מהמתפללים לא העז להפריעו. כך המשיך גם בתפילת ערבית בהתלהבות עצומה כשכל הקהל נמשך אחריו, ואף לאחר שנסתיימה תפילת ערבית המשיך ב"שיר הייחוד" במתיקות מופלאה עוד שעה ארוכה, כשלאחר מכן פצח באמירת תהילים בקול רעש גדול.

בשעה זו רבים מהמתפללים כבר פרשו לביתם לתת תנומה לעפעפיהם, אך כשחזרו בשעת בוקר מוקדמת, נדהמו לראותו כשמסיים את ספר התהילים ומיד החל לומר "אדון עולם" בניגון המיוחד לימים הנוראים, והמשיך בתפילת שחרית, כשאט אט מתקבצים העוילים לתפילת היום הקדוש. כשהגיע ל"המלך" נתן קולו כארי עד שכל קירות בית הכנסת רעדו. ואמת מה נהדר הייתה עבודת כה"ג בתפילת המוספין, כשסחף אחריו את כל המתפללים בבכייה, בהשתוקקותם לראות את עבודת הכהן במקדש, וכך ללא הפסקה המשיך להתפלל מנחה אשר כמותה לא נשמעה מעולם בבית מדרשם.

כשעמדו להתפלל תפילת הנעילה, אשר בשעה זו כל לב יהודי באשר הוא ימס כמים, התגבר כארי, על אף שמתחילת היום עמד ליד העמוד ולא

עזבו אפי' לרגע קט. ואז נישא קולו בחזקה 'יתגדל ויתקדש שמיא רבה'... התעוררות כזאת בתפילת הנעילה לא זכרו תושבי ירוסלב שנים רבות, עד שלא היה אחד מהם מגדול ועד קטן שלא הוריד דמעות כמים, ובזעקת "שמע ישראל" ו"ה' הוא האלוקים" רעדו כל בתי העיירה מעוצמת הקול שיצא בהתרגשות מבית המדרש. כל המתפללים היו סבורים שאין זה אלא מלאך. גם בתפילת מעריב של מוצאי היום הקדוש המשיך להתפלל באותה נעימות, כמו לא עמד מאחוריו יום שלם של צום ותפילות מתוך יגיעה והתאמצות מופלאה.

והנה, כאשר אך סיים תפילת ערבית ובירך את כולם בברכת השנים, התיישב על הכסא באפיסת כוחות וביקש 'להשיב נפשו בדבר כל שהוא', כולם היו בטוחים שהנה זה עתה יתברר שאין זה מלאך אלא אדם. אך כשהגישו לפניו דבר מאכל דחה אותם באומרו: 'לא לזאת נתכוונתי, רצוני במסכת סוכה, שהרי יום שלם

האדמו"ר מקלויזנבורג בעל ה'שפע חיים' זצוקללה"ה

מדוע רבי אלעזר, בנו של רבי שמעון בר יוחאי, שלא היה עליו שום חטא ואשמה, והיה יכול להישאר בבית וללמוד תורה בשקט ובשלווה, בחר מעצמו תנאים קשים, לשבת בתוך ערימת חול ולחיות מחרובים ומים?

ומה רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל סיפר על הרב מברסק • פנינים מפי הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל

רבים מהם באו עם נשיהם וטפם ומטלטליהם והשתכנו בתוך בית הכנסת, ההמולה הייתה גדולה, צעקות ובכיות של ילדים.

והנה באחת הפינות של בית הכנסת עמד הגאון רבי חיים מברסק זצ"ל - שקוע בלימודו, ניכר היה שלא הרגיש כלל וכלל מכל הרעש שהיה בבית הכנסת. רבי יחזקאל אמר שראה במו עיניו את רבי חיים עומד על רגליו שש שעות רצופות (!) שקוע בלימודו; כך קיימו גדולי ישראל דברי חז"ל: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה.

שמעתי מהרה"ח רבי אהרן לעווניטל זצ"ל, שנסע במיוחד לדווינסק כדי לראות את הגאון הרוגוצ'ובי. כשהגיע לבית הכנסת של הגאון עמדו הקהל באמצע תפילת ערבית, בסיום התפילה ניגש למקום מושבו של הגאון - אך קודם שהגיע למקומו של הרב, כבר נזדרז הגאון הרוגוצ'ובי ויצא מבית הכנסת.

רבי אהרן התחיל לרוץ לכיוון מעונו, כשהגיע לבית הרב שמע קול תורה בוקע מהבית. כשביקש להיכנס לחדרו של הרב אמרו לו שהרב שקוע בלימודו ואי אפשר להפסיקו, למרות שעברו רק מספר דקות מועטות מאז שהגיע הרוגוצ'ובי לבית. רבי אהרן התחנן וביקש לעשות עמו לפני משורת הדין היות

והוא מירושלים עיר הקודש וממהר לתפוס את הרכבת שעומדת לצאת תוך שעה, ומי יודע מתי תהיה לו הזדמנות נוספת לקבל את ברכתו של הרב.

נעתר הגבאי לבקשתו ונכנס להגאון הרוגוצ'ובי לומר לו שהגיע איש ירושלים המבקש את ברכת הרב. הרב הסכים לקבלו, וכשנכנס לחדר - פנה אליו הרוגוצ'ובי עוד בטרם הושיט לו ידו לשלום, ואמר: "איש ירושלים! בוודאי בקיאים אתם בתלמוד ירושלמי...!" והתחיל להרצות בפניו מספר קושיות על הירושלמי, רבי אהרן סיפר שבעת שהרצה הגאון את הקושיות - היה נראה כלהבת אש ויורה ורתחת. וכשהבחין שרבי אהרן אינו מגיב לקושיות, אמר לו: "כנראה שאתם אינכם עוסקים כעת בתלמוד ירושלמי... וברכו לשלום... (מתוך 'לב ישראל')

"זאת התורה אדם כי ימות פאָהָל" (במדבר י"ט, י"ד)

"אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה"

ידוע הסיפור על רבי שמעון בר יוחאי, כפי שמובא במסכת שבת: "הלכו ונחבאו במערה, ונעשה להם נס ונברא שם עץ חרובין ומעיין מים, רבי שמעון ובנו היו פושטים בגדיהם שלא יבלו במהרה, והיו משוקעים עד צוואריהם בחול, ולמדו כל היום תורה". בזמן התפילה הם היו מתלבשים ומתכסים ומתפללים, ולאחר התפילה שוב היו פושטים בגדיהם כדי שלא יבלו. ראוי להתבונן: בשלמא רבי שמעון בן יוחאי לא הייתה לו ברירה, הוא ידע שאם יתפס צפוי לו משפט מוות. אבל רבי אלעזר בנו, שלא היה עליו שום חטא ואשמה, היה יכול להישאר בבית וללמוד תורה מתוך הרחבת הדעת בשקט ובשלווה. מדוע הוא בחר מעצמו תנאים קשים כאלו, לשבת בתוך ערימת חול ולחיות מחרובים ומים? התשובה היא: רבי אלעזר רצה ללמוד תורה מאביו הגדול רשב"י, ובשביל ללמוד תורה מפי אביו הוא היה מוכן למסירות נפש, להמית את עצמו על דברי תורה.

וזה לשון הש"ך בהקדמתו לחיבורו: "באמת ובתמים טרחתי טרחות הרבה, וכמה יגיעות יגעתי. לא עסקתי בשום עסק אחר, לא נתתי שינה לעיני ותנומה לעפעפי שנים רבות, עד

אשר הוצאתי מכוח אל הפועל מחשבתי, ובררתי ושקלתי הכל בכף מאזניים, והחזרתי על כל צדדים וצדי צדדים - לא פעם אחת ושתיים כי אם מאה פעמים ואחת - עם חברים חשובים אהובים חביבים וערבים המקשיבים לקולי. ומי שלא היה איתי עמי במחיצתי, לא יאמין כי יסופר לו מגודל התלאה שהייתה לי בחיפוש בים התלמוד והפוסקים עד כי העמדתי על בוריו".

מופלאים ביותר הם דברי הש"ך, המעיד על עצמו את גודל היגיעה והטרח שהיו לו בבירור ההלכה וליבון שיטות הראשונים עד שהעמיד את הדברים על בוריים. כמה אנחנו צריכים ללמוד מדברים אלו להיות עמלים ויגיעים בתורה.

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל סיפר, שהיה עד ראייה איך שבזמן מלחמת העולם הראשונה ברחו הרבה פליטים לעיר מינסק.

<< המשך מעמוד קודם

שאינ התורה נכתבה כדי להורות לנו כיצד להתנהג בחיינו, אלא שרצונו של הקב"ה היה שיהא הדין כך וכך, ועל כן כתב זאת בתורה, ושוב התאים לה הקב"ה את מציאות העולם הזה. וכידוע מהזוהר הק' שאורייתא וקוב"ה כולא חד, אם כן אין התורה רק 'חכמתו ורצונו' אלא ממש עצמותו ומהותו יתברך (עיי"ש מה שמבאר שם באריכות).

(מתוך עלון מטמונים - מכון נהורא מעליא - שבועות)

החילוק ביניהם ברור מאוד, כי הבגד הוא דבר נפרד מן האדם וחיצוני לו, מה שאין המזון שהאדם אוכל, הוא נכנס לתוך גוף האדם ונעשה חלק בלתי נפרד ממנו ומעצמותו. וכמו כן המצוות שהאדם עושה, על ידם הקב"ה מלביש את נפשו באור ה' מראשה ועד רגלה, אך עדיין הוא בגדר 'בגד' שהוא חיצוני לו. מה שאין כן כשאדם עוסק בתורה, הרי היא נעשית כמזון לנשמה, ונעשית לחלק בלתי נפרד מהנפש.

וזאת משום, שהתורה היא 'חכמתו ורצונו של הקב"ה', והיינו

פעם כשנסע יחד עם תלמידו הרה"ג רבי ראובן אלבו, פנה אליו רבינו: "חכם ראובן, שירבו כמותך מזכי הרבים. הלוואי ואזכה להיות במחיצתך בגן עדן!". "מן הסתם, הרב רוצה לעודד", הגיב רבי ראובן, אך רבינו הרצין באחת: "מיום עמדי על דעתי לא דיברתי אחד בפה ואחד בלב"

על מידת האמת של בעל האור לציון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל

השלום, שהרי העיד בעצמו שמקטנותו לא הוציא בשפתיו דבר הדומה לשקר!
פעם, בשיעור המוסר, האריך רבינו בגנות מידה רעה, תוצאותיה ועונשיה, עד שהתלמידים נחרדו. הפטיר אחד: "הרב מגזים..."
נתן בו רבינו עיניו, ואמר: "דע לך, שלא זו בלבד שאני נזהר שלא להוציא דבר שקר מפי, גם לא אבק שקר עובר על פי!"

"אבל זה זיוף!"

"שקר שנאתי, ואתעבה" (תהילים קי"ט, קס"ג). רבינו סלד מהשקר ותיעבו כל כך. פעם שמע אדם המודיע לחבירו: "קיבלתי עבורך צ'ק. ופרטתי אותו בבנק". מסר לו את הכסף במזומן. "אין מלים בפי להודות", אמר הלה, "אבל איך פדית אותו בשמי, הלא חייב הייתי לחתום עליו!" ביטל הפורט את התמיהה, עניין זוטר הוא: "אני חתמתי בשמך", חסד טהור.

"אבל זה זיוף", הזדעק רבינו!

איך אפשר להכשיר את השרץ, ועוד לחוש כבעל חסד?

"אני מקנא בך!"

אחד החכמים ב"פורת יוסף" הודיע לרבינו שהוא ממנה, עליו לנסוע לתל אביב.
תמה רבינו: "מה יש למעלתו לסדר בתל אביב?"
אמר: "הוזמנתי להרצות בכנס תשובה באצטדיון יד אליהו".

התפעל רבינו: "הוי, כמה שאני מקנא בך!"
תמה: "כבודו מלא זכויות כרימון, מרביץ תורה ומזכה הרבים לאין שיעור, ומקנא בי?"
אמר רבינו: "מעולם לא דיברתי אחד בפה ואחד בלב. אם אני אומר לכבודו שאני מקנא

בו, זו האמת לאמיתה! אשריו, ואשרי חלקו!"...

"מיום עומדי על דעתי לא דיברתי אחד בפה ואחד בלב!"

וסיפור דומה עם תלמידו הרה"ג רבי ראובן אלבו שליט"א, ראש מוסדות "אור החיים": פעם, בנוסעם יחד, פנה אליו רבינו בערגה: "חכם ראובן, שירבו כמותך מזכי הרבים. הלוואי ואזכה להיות במחיצתך בגן עדן!"

"מן הסתם, הרב רוצה לעודד", הגיב רבי ראובן נרגש.

אך רבינו הרצין באחת, ומחה: "מיום עומדי על דעתי לא דיברתי אחד בפה ואחד בלב!"...

(מתוך רבינו האור לציון)

"על אשר מריתם את פי" (במדבר כ', כ"ד)

נפתח במעשה שסיפר רבינו, כשלימד בישיבה מסכת יבמות, והגיע לשאלת הגמרא על הפסוק: "אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת" (דניאל י', כ"א), הרי שיש כתב שאינו אמת (יבמות קה ע"א). פתח וסיפר רבינו מהו "כתב שאינו אמת":

היה זה בעת מאורעות הדמים ששטפו את העיר העתיקה בעידן מלחמת השחרור, וישיבת "פורת יוסף" גלתה לבית הכנסת "צופיוף". בסמיכותו התגורר מרן ראש הישיבה הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל ב'שכונת הבוכרים' בעיר החדשה. באחד הימים נכנסו אצלו שלושה בני ישיבה להבחן בהלכות 'איסור והיתר' והצליחו במבחן. ביקש לעטרם בסמיכת חכמים. כיון שבא לחתום על התעודה, הבחין שבכותרת הדף נדפס: "ישיבת פורת יוסף בעיר העתיקה". איך יחתום, והוא בעיר החדשה? שמא תאמר, ילך לעיר העתיקה – עת מלחמה היא, והדרך לישיבה עוברת בשוק הערבי הרווי משטמה.

הרבנית לא תניחו. די לה בכך שהולך הוא וחוזר פעם ביום מצד שני, הבחורים מצפים, ומגיע להם.

מה עשה? לא התעטף בגלימת החכמים כדי שלא לעורר תשומת לב הרבנית, לקח עמו את שלוש התעודות, הלך לעיר העתיקה ועלה לישיבה, חתם שמו וחזר לביתו, להעניק את התעודות. כדי שיהיה זה "כתב אמת!"

וסיים רבינו: "עבורכם, זה אולי סיפור. עבורנו, הייתה זו הוראה והדרכה, דרך חיים מחייבת!"

הרה"ג רבי בניהו שמואלי שליט"א, תלמיד רבינו וראש ישיבת המקובלים "נהר שלום", סיפר שפעם נתפס תלמיד

באמירת דבר שאינו מדויק. נחרד רבינו: "אני כבר מלפני עשרים שנה אין לי דמיון של שקר, וכך אינך נזהר לשנות את הדברים!"

"הרב מגזים..."

העיד בן רבינו, הגאון רבי אליהו שליט"א: פעם דיבר איתי על גנות מידת השקר. היה זה כעשרים וחמש או עושים ושש שנה לפני פטירתו. ואמר: "אני מעיד על עצמי שעשרים ושתיים שנה לא הוצאתי שקר מפי!" והתפעל: אדם יכול לומר שתמיד דיבר אמת, אבל לזכור ולדעת בדיוק כמה זמן, לשמור חשבון, לומר שעשרים ושתיים שנה לא הוציא מפיו דבר שאינו אמת! מי יודע מה אמר עד אז, לבטח שמר על גדרי ההלכה, ושינה בהכרח מפני

במהלך הרישום אצל עורך הדין רושם העמותות נשאלה השאלה, כמה משך תקופת הלימודים של האברכים ב"כולל"? נקב רבי נתן וואכטפויגל זצ"ל בשנה אחת או שנתיים. מיד גער רבי אהרן קוטלר זצ"ל "זכי לזה לימוד יקרא!?"

הגאון רבי אהרן קוטלר מקים עולה של תורה באמריקה

במיעוט תענוג

ותיקי לייקווד מספרים, שבתחילת יסודו של כולל האברכים המקומי, ישבו הלומדים ודנו בצוותא על סדר היום ושעות הלימודים, מתי יקבעו את הפסקת הצהרים, וכדומה. והנה העיר אחד הנוכחים בדיון האמור, שכדאי לקבוע את לוח הזמנים באופן כזה, שיהיה הפסק של שש שעות בין ארוחת הצהרים (הבשרית) לארוחת הערב, זאת כדי שיוכלו לאכול אז מוצרי חלב. אולם רבינו הגיב על הערה זו בחריפות: "ומה בכך אם יאכלו קודם את הלחם כמות שהיא, ואת החמאה (שמורחים בדרך כלל) יאכלו בנפרד, מאוחר יותר..." ולשיטתו אזיל. בעיניו היה הדבר פשוט וטבעי למדי. אדם שאינו מפנק את גופו, מה לי אם הפרוסה מרוחה בחמאה, או שאוכלים אותה בנפרד... הלא כך היא דרכה של תורה... "במיעוט תענוג"...

הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל

ואמנם כן: בלייקווד הגשימו בפועל את המושג "במיעוט תענוג", שהוא אחד מארבעים ושמונה קניינים, ועסקו בתורה מתוך הדחק, פשוטו כמשמעו. האברכים, בעלי משפחות, השחירו פניהם כעורב והתמכרו ללימוד התורה מתוך עוני וצמצום. הסתפקו בלחם צר ומים לחץ, ויתרו על הכל, ולא חשבו אף פעם על דברים שאינם קשורים לתכלית האדם בעולמו.

איש את רעהו יעזורו

איך בכל זאת הסתדרו?

סיפר אחד מראשוני לייקווד: כשבחור מן הישיבה התחתן, וקיבל דורות לכבוד חג כלולותיו, הרי כשכלו שבעת ימי המשתה חילק את הכספים שקיבל בין אברכי הכולל, לכיסוי חובותיהם, ואחר התחיל הוא עצמו לצבור חובות... החובות התכסו בחתונה הבאה של בחור מן הישיבה...

האברכים היו מאוגדים בקופת חולים. "הייתי בריא, ברוך ה', והחלטתי להפריש את סכום המס החודשי, שלוש דולר ו-43 סנט, לקופת גמ"ח בזעיר-אנפין. את הכסף צברתי בקופה קטנה". כל אברך שנזקק להלוואה, נטל מתוכה כמה שביקש, לכל תקופה שרצה, והניח בתוכה פתק. כשהחזיר את הסכום לקח בחזרה את הפתק שהפקיד. קופה זו היתה שם דבר, מוסד שלם. ניתן לשער מה היה גודלה, כמה כבר הצטבר בה, מסכומים של 3 דולר ו-43 סנט... ברם, המזעזע שבדבר היא העובדה, שנמצאו לעיתים קרובות ב"קופה" פתקאות על סך שש עשרה סנטים, מחירו של ככר לחם... כי הלימוד לא נפסק בלייקווד גם במצב של חוסר לחם... הלא כך היא דרכה של תורה...

(מתוך 'אש התורה')

"אדם כי ימות פֶּאֶהֱל" (במדבר י"ט, י"ד)

"אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה"

אם הטיפוס של בן הישיבה דלייקווד היה בשעתו כולו חידוש ורבותא, כל שכן אותו טיפוס של האברך הלומד ב"כולל" שיסד רבינו בתוככי לייקווד, ואשר היה בגדר תופעה פלאית ממש. הכוונה לאותם עשרות (וכיום מאות ואלפי) התלמידים שבחרו בידועין להיות תורתם אומנותם, ואף לאחר שנשאו נשים והקימו בתים בישראל המשיכו להתמכר ללא שיור ללימוד התורה בלבד, בלא הגבלה של זמן קצוב, ובלי שמץ של רצון לבסס את קיומם וסיפוק צרכיהם ב"חיי שעה" - לא מצדם ולא מצד בנות-זוגם - כי הלא רק "הם חיינו".

הרי זו פרשה בפני עצמה: במקביל ליסוד "בית מדרש גבוה", שהתרחב וגדל ללא הפסקה, נשא לבו לחולל בעת ובעונה אחת את מהפכת ה'כוללים' באמריקה. לדעת רבינו חייב כל בן ישיבה להמשיך וללמוד לפחות מספר שנים אחרי נישואיו ב'כולל אברכים'. רק כך מקימים בית נאמן בישראל.

שיטת ה"חתם סופר"

היה מעשה בתלמיד שבא לפניו אחרי שהתארס עם בת-גילו. "חותני לעתיד" סיפר בעגמה "מפעיל עלי לחצים. הוא ב"שיטת" החת"ס ואינו גורס את הלימוד בכולל אחרי הנישואין..."

"כך?" הגיב רבינו "אמור לו, אם כן, שה"חתם סופר" אחרי נישואיו הראשונים היה סמוך על שולחן גיסו רבי הירש יערוויטץ ז"ל, אחי אשתו שהתעסק במסחר ופירנס ברווחיו הכספיים את בני הזוג - והחת"ס "לשיטתו" ישב ולמד

ח"י שעות ביממה ויותר... וכשארע לגיסו שהתרושש וחדל מלפרנסו, התחיל החת"ס לשמש ברבנות... ללמוד וללמוד בלי קיצבה

וכשנזקק באחד הימים לרשום אצל עורך דין, רושם העמותות, את ה"כולל" בלייקווד שהנו מסונף ל"בית מדרש גבוה" באופן רשמי, נתלווה אליו המשגיח הגה"צ רבי נתן מאיר וואכטפויגל זצ"ל. במהלך הרישום נשאלה השאלה, כמה משך תקופת הלימודים של האברכים ב"כולל"? נקב רבי נתן בתקופה קצרה יחסית, שנה אחת מיום הנישואין, או אפילו שנתיים.

מיד גער בו רבינו ונזפו בנוכחות הפרקליט: "זכי לזה לימוד יקרא!?" "אלא פשיטא" תיקן "הכוונה היא ללמוד וללמוד שנים רבות אחרי הנישואין, בלא שום קיצבה..."

הלימוד לא
נפסק בלייקווד
גם במצב של
חוסר לחם...
הלא כך היא
דרכה של תורה...

"מדוע לא נטהרנו בפרה האדומה עוד לפני שהמשיח הגיע?" תהה מוישי, "הרי אמרו שברכסים וגם בטקסס שבארה"ב, נולדה פרה אדומה. אז למה חיכו עד עכשיו?!"

תיאור חי ומופעים, כיצד יראה מעמד שריפת פרה אדומה בימים הללו, שנת תשע"ז, עם בואו של משיח צדקנו במהרה בימינו

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

כהן גדול. ומלבד זאת, צריך גם שהכהן הגדול ישמש בעבודת בית המקדש שבעה ימים. ומלבד זאת, הרי נאמר בתורה "ואסף איש טהור", וצריך "והזה הטהור על הטמא", ורק כשיתגלה מלך המשיח יתברר מי שאינו טמא על ידי אליהו או על ידי נביא, אך לפני כן, בזמן חשכת הגלות, מי יודע האם אכן ישנו אדם יהודי הטהור בתכלית!?

ואבא סיכם את הדיון בדברי ספר החינוך, הכותב בפרשתנו, פרשת חוקת: "ואמרו רבותינו זכרונם לברכה, שתשע פרות אדומות נעשו משנצטוו במצוה זו עד שחרב הבית בשניה. הראשונה עשה משה רבינו, שניה עשה עזרא, ושבע מעזרא עד חרבן הבית, ועשירית יעשה המלך המשיח שיגלה במהרה בימינו". הנה, כעת הגיע הזמן לפרה העשירית", אמר אבא ופרץ שוב בבכי.

...

קירות ירושלים דיברו במודעות ענק, מספרים על המעמד נורא ההוד של שריפת הפרה וטהרת המוני בית ישראל. רמקולים בישרו על שעת האירוע הקדוש והטמיר והעיתון היומי פרסם מידע הלכתי נרחב, בצירוף סדרי המעמד ומבואות הכניסה, הסדרנים והמקומות בהם מחלקים שתיה קרה לרבבות הצמאים.

בבית משפחת כהן ישבו כולם לארוחת ערב ואבא הסביר מה עומד לקרות: "לא הצריכה תורה טהרה באפר הפרה אלא

לטמאי מתים בלבד. כל הנטמא בטומאה אחרת עולה מטומאתו כדרכו, כפי שמפורש עליו בתורה ואינו זקוק למי חטאת לטהרתו, אבל הנטמא במת אינו נטהר לעולם עד שיזו עליו ממי חטאת בשלישי ובשביעי לטומאתו. הרמב"ם כתב תריסר פרקים בהלכות פרה אדומה. לא נראה לי שעד שתסיימו את הלחם והביצה, הסלט והגבניה, אוכל לתמצת לכם שתיים - עשרה פרקים שלמים. אז אתם תשאלו שאלות על הפרה האדומה ואני אשתדל לענות לכם בקצרה. רבקי, תשאלי שאלה ראשונה..."

רבקי כחכחה בגרונה ושאלה: "בת כמה הפרה האדומה?"
אבא: "מצות פרה אדומה שתהיה בת שלש או בת ארבע, ואם הפרה זקנה יותר, היא גם כשירה. הפרה צריכה להיות אדומה, בגוון חום אדמדם, ומספיק שיהיו לה שתי שערות שאינן אדומות, שחורות או לבנות, כדי לפסול אותה. הרמב"ם כותב שצריך שלא יהיו לה "שתי שערות לבנות או שחורות בתוך גומא אחת או בתוך שני כוסות והן מונחות זו על זו", ואם יש לה שתי שערות לבנות, היא פסולה. צריך גם שלא עלה עליה עול. אם הפרה משכה בעול המחרשה, היא לא תוכל לשמש כפרה אדומה. לשם כך ניתנו סימנים מיוחדים, כמו שערות בגב הבהמה, הנכפפות לאחר שעלה עליה עול. צריך גם שלא יעשו בה כל עבודה שהיא. צריך גם שלא יהיה בה מום הפוסל בקרבנות, וכן אין בה אחד מהפסולים האחרים הנוהגים בבהמות קדשים."

המשך בעמוד הבא <<<

"המשיח הגיע!!" הכריז אבא ועיניו דומעות מאושר. "אבא", הזכרנו לו, "המשיח כבר בא בשבוע שעבר!!" "אני יודע. חיכינו כמעט אלפיים שנה, והנה "במוצאי שביעית - בן דוד בא". אשרינו שזכינו לרגע הזה! וכעת? כעת עלינו להיטהר באפרה של הפרה האדומה!!"

"מדוע לא נטהרנו בפרה האדומה עוד לפני שהמשיח הגיע?", תהה מוישי, "הרי אמרו שברכסים, וגם בטקסס שבארה"ב, נולדה פרה אדומה. אז למה חיכו עד עכשיו?!"

"אי אפשר לקיים את מצות פרה אדומה, כל עוד משיח צדקנו לא הגיע ובית המקדש חרב", הסביר זאבי, "ספר החינוך כותב שמצות פרה אדומה נוהגת רק בזמן שהמקדש היה קיים, אך לא בזמן הזה, בו היינו שרויים בגלות. בפרשת חוקת נאמר "והזה אל נוכח פני אהל מועד", וזהו מעכב בענין, כמובא במסכת פרה, שאם היזה ולא כיון כנגד פתח אהל מועד - פסול, וגם השחיטה כנגד הפתח מעכבת שנאמר בפרשת חוקת "ושחט והזה", ודרשו חז"ל: "מה הזאתה כנגד הפתח, אף שחיטתה כנגד הפתח". "צריך להזות מאפר הפרה שבע פעמים במקום שהוא שוחט אותה, והוא בהר המשחה, ויהא מתכוין ורואה פתחו של היכל בשעת הזאת הדם, שנאמר: 'והזה אל נכח פני אהל מועד מדמה שבע פעמים'", ציטט אבא.

"אני לא מכירה הר כזה, שקוראים לו "הר המשחה", העירה אסתי, הטיילנית שבחבורה, שמכירה כל שביל והר בארץ ישראל. "על הר הזיתים שמעת? הר המשחה הוא הר הזיתים. ההר אשר על פני ירושלים מקדם, לפני הכהן למערב, וכשהכהן עומד על ההר הוא רואה מעל גובה ראש הכותל המזרחי של הר הבית, דרך השערים שלפנים הימנו, פתחו של היכל המקדש. הראשונים כתבו שהכהן רואה מעל כותל שעל פתח החומה את קרקע ההיכל, ומזה כנגד בית קודש הקדשים. ישנם אחרונים שכתבו שפתח ההיכל צריך להיות פתוח, ואז יוכל לכוון כנגד קודש הקדשים, ולכן נאמר בתורה "אל נוכח פני אהל מועד". אם כן, עד לפני שבועיים, כשבית המקדש עדיין לא נבנה, לא ניתן היה לעשות זאת", הסביר זאבי בלשון תלמודית מדוברת.

"שכן שלנו, ר' חיים, הראה לי השבוע בשו"ת 'דברי יציב', שהרבי מצאנז הביא מספר הסברים לכך שלא שורפים את הפרה האדומה לפני בניית בית המקדש, והנה חלק מהסבריו: המשנה במסכת פרה אומרת שצריך דווקא כהן גדול לצורך מצות פרה אדומה, וממילא לא ניתן לקיים מצות פרה אדומה לפני שהמשיח הגיע, שהרי כהן גדול מתמנה לתפקידו הרם רק על ידי הסנהדרין, כפי שפסק הרמב"ם, ועד כה הרי לא היתה סנהדרין ולא ניתן היה למנות

"שמעתי שהכהן הגדול צריך לשבת בחדר במשך שבוע", העיר שלמה זלמן.

"אכן", אמר אבא, "כשם שמפרישין כהן גדול מביתו שבעת ימים קודם יום הכיפורים לעבודת יום הכיפורים, כך מפרישים את הכהן השורף את הפרה, שבעה ימים קודם שרפת הפרה. הכהן הגדול יוצא מביתו למשך שבוע והוא יושב בלשכה שעל פני הבירה צפונה- מזרחה. ללשכה הזאת, שנמצאת בהר הבית, קוראים 'בית אבן', בגלל שהיא עשויה מאבן ואדמה שאינן מקבלות טומאה."

"מה הכהן עושה במהלך השבוע הזה?", שאלה נעמי.

"אינני יודע בדיוק... כנראה הוא לומד תורה. אולי הוא אומר תהילים בכוונה" - צחק אבא - "בכל שבעת הימים הללו, חוץ מיום רביעי, מזים על הכהן השורף את הפרה, מכל אפר החטאות שהיו במקדש, שנשארו למשמרת מימות משה רבינו, מחשש שנטמא למת והוא לא ידע. מעיקר הדין לא צריך הזאה אלא רק בימים שלישי ושביעי להפרשתו בלבד, אך ישנם הרבה 'מעלות', הרבה חומרות שעושים בתהליך המלווה את מצות הפרה האדומה, וזוהי אחת מהמעלות, שמזין על הכהן יום אחר יום.

כשמזין על הכהן בימי הפרשה, מזה עליו דווקא אדם שלא נטמא למת לעולם, שהמזה צריך שיהיה טהור. גם הכלים שממלאים בהם ומקדשים אותם כדי להזות על הכהן השורף - כולם צריכים להיות כלי אבנים, שאינם מקבלים טומאה."

"אני לא מבין", תהה שימי, "הרי כולנו טמאים. לא?! אז מאיפה משיגים אדם טהור, שלא היה טמא מעולם?"

אבא השתהה בתשובתו. הוא חשב קצת ואמר: "את האמת? מה יעשו השבוע? אינני יודע. אך מה היה בזמן שבית המקדש קיים, אני יודע. שימי שואל שאלה מצוינת. כיצד ימצאו איש שלא נטמא למת מעולם? - בזמן בית המקדש, היו חצרות בירושלים, שנבנו על גבי הסלע ותחתיהן חלול מפני קבר התהום, ולא היתה הטומאה יכולה להיות מגעת שם מעולם, בגלל שאין קבר במעבה סלע, כך שלא יתכן שמישהו נטמא שם בטומאת מת. וגם אם אולי חפר כאן אדם למטה מן הסלע, והחביא מת בקרקע האדמה, אל דאגה, יש פתרון גם לזה. עשו חלל בין הקרקע לסלע שעל גביו וחלל האוויר מפסיק בין הטומאה לסלע, ושוב אין הטומאה בוקעת ועולה למעלה. ואז היו מביאים לאותן החצרות נשים מעוברות של כהנים והן היו יולדות שם את בניהם באותן החצרות ומגדלות שם את הילדים הטהורים, ולא היתה טומאת מת מגעת אליהם מעולם."

"מדהים!!", התפעלו כולם. "חצר שלמה לגידול ילדים טהורים!! ואיך הוציאו את הילדים משם? הרי הם יכולים להיטמא בדרך החוצה. לא?!"

"נכון, לכן כשבאו להזות על הכהן השורף את הפרה, מביאים שוורים שכרסיהם רחבות ומניחים על גביהם דלתות טהורות והילדים הקטנים האלה ישבו על גבי הדלתות, כדי שיהיה האהל בינם לבין הארץ, מפני קבר התהום. וכן זאבי, אני לא אסביר כרגע מה זה 'קבר התהום'... הילדים אחזו כוסות של אבן בידם וכך הלכו למעיין השילוח. הגיעו למעיין השילוח, הם יורדים וממלאים ממי הנהר לתוך כוסות האבן שבידיהם, ולא חוששים שם מפני קבר התהום, בגלל שאין דרך בני אדם לקבור נפטרים בנהרות. ואז הם עולים ויושבים על גבי הדלתות והולכים עד שהגיעו להר הבית."

"בהר הבית הם כבר יכלו ללכת או שהם עדיין ישבו על השוורים?"

"כשהם הגיעו להר הבית הם ירדו והלכו על רגליהם, מפני שכל הר הבית והעזרות שתחתיהן, היה חלול מפני קבר התהום. הם הלכו עד פתח העזרה. ובפתח העזרה היה קלל, שהוא סוג של כד, מלא באפר. נוטלים האפר ונותנים במים שבכוסות ומזים על הכהן. אז

היו מטבילים היו התינוקות שממלאין ומקדשין ומזין על השורף, למרות שהם טהורים מטומאת המת, מחשש שנטמאו בטומאה אחרת. תינוק שטבל למלאות ולהזות על הכהן מכליו, לא יזה מכליו של תינוק אחר, למרות שגם הוא טבל. וכן תינוק שטבל כדי למלאות ולהזות על כהן זה, לא יזה על כהן אחר, עד שיטבול לשם כהן זה. וכן בכל הכלים ובני האדם שטהרו לשם פרה זו, לא יתעסק בהם בפרה אחרת עד שיטבלו לשמה, וכל הדברים האלה, הם מעלות יתרות וחומרות שעושים בפרה אדומה, שהוסיפו חז"ל."

"אבא, מה הטעם למצוות פרה אדומה?", שאלה מלכי, וזאבי שאל: "אבא, אני יכול לענות למלכי?"

"בשמחה", אמר אבא וזאבי ענה: "בהרבה מצוות יש בתורה שנקראות 'חוקה' ולא נאמר בהן טעם, ובכל זאת, נמסרו טעמיהן, רזיהן וסודותיהן לחכמי האמת שבכל דור ודור, איש מפי איש עד משה רבינו עליו השלום. ואולם מצוה זו של פרה אדומה נאמר בה 'זאת חקת התורה', כלומר, זאת - ואין דומה לה. זאת מצוה שהיא חוק, ללא טעם שנוכל להבין אותו. חז"ל אומרים שפרה אדומה היא בעצם דבר והיפוכו. כל העוסקין בפרה מתחילה ועד סוף, מטמאים את בגדיהם, ואילו היא עצמה - מטהרת טמאים. אלא אמר הקדוש ברוך הוא, חוקה חקקתי, גזרה גזרתי, אי אתה רשאי לעבור על גזרתי."

לקראת שריפת הפרה רמקולים בישרו על שעת האירוע הקדוש והטמיר והעיתון היומי פרסם מידע הלכתי נרחב

ואבא הוסיף את דברי חז"ל: "בוא וראה שלא כמידת ישראל אומות העולם. מידת אומות העולם, כשהם יודעים טעם במצוה הם משבחים אותה, וכשאינם יודעים טעם, הם מזלזלים בה, בין כך ובין כך אינם מקבלים עליהם את המצוות ולא שומרים אותן; וביותר השטן ואומות העולם מקטרגים ומגנים את ישראל על מצוות פרה אדומה, לומר, מה המצוה הזאת, ומה טעם יש בה? - אבל מידתם של ישראל אינה כן, אלא בין שידעו טעמה של מצוה ובין שאינם יודעים, מקבלים עליהם עול כל המצוות; וביותר חביבה עליהם מצוה שלא נאמר בה טעם, אלא כולה היא גזרת המלך בלבד."

"אז אין שום הסבר למצוות פרה אדומה?", התאכזבה גילי ואבא הרגיע אותה. "את הטעם האמתי של מצות פרה אדומה, לא ידע שום אדם חוץ ממשה רבינו, אך בכל זאת מובאים בחז"ל ובספרים הקדושים רמזים שונים במעשי הפרה ובמצוותה. חז"ל אמרו שהפרה באה לכפר על מעשה העגל: "מפני מה כל הקרבנות באים זכרים והיא נקבה? משל לבן שפחה שטינף את הארמון של המלך. אמר המלך: 'תבוא אמו ותקנח הצואה'. כך אמר הקב"ה: תבוא פרה ותקנח צואת בנה, תבוא הפרה ותכפר על מעשי העגל'. הספרים מסבירים שבמצוה זו של פרה אדומה הורתה לנו התורה את דרך התשובה הגמורה לאחר החטא, וכיצד מסלקים את העבירה מבלי להשאיר אחריה שום רושם: הנכשל בחטא, אפילו הוא מתחרט עליו אחר כך ועוזבו, הרי החטא כבר עשה פגם בנפשו, וחטא אחד גרם חטא אחר, וחטאו שלו גרם גם לאחרים שיחטאו, ואחרים לאחרים עד אין סוף, ונמצא שבחטאו זה הוא פגם בכל הבריאה, וכיצד אפשר להעביר את החטא הזה מן העולם, ולמחות לגמרי את רישומיו שבכל מקום, עד שתהא התשובה שלמה והכל יחזור לכמות שהיה קודם החטא? כך דרכה של תשובה: תחילה יעזוב אדם את חטאו ולא יחטא עוד."

המשך בעמוד הבא <<<

אחר הוא חוזר אל הסיבה הראשונה שממנה נגרם החטא ומתקן גם אותה, וממנה - לסיבה שקדמה לזו ומתקן בכל מקום עד שחוזר ומגיע אל השורש הראשון לכל הסיבות, והשורש הראשון טהור הוא ושום פגם לא יפגום בו לעולם. כעת נשים לב כיצד הדברים דומים למצות פרה אדומה: בתחילה נכשלו ישראל בחטא העגל, כיון ששבו, שרפוהו באש ובטלוהו, אחר חוזרים אל מקור חטא העגל, שהיא הפרה האדומה (אודם - רומז לחטא); אף שם, החטא מצוי - ולכן שורפים אותה לאפר. ועדין אין האפר מנוקה מן החטא לגמרי, לכך נותנים אותו במים חיים אל כלי מקודש ושם הוא השורש הראשון של כל הבריאה - מים חיים, מי בראשית, ואז הכל טהור, הכל נתקן. "יש רעיון של השפת אמת" - אמר זאבי - "שהמיתה נקנסה על האדם בעקבות חטא עץ הדעת, ועומק חטא עץ הדעת נעוץ בכך שהאדם רצה להידמות לבורא. האדם רוצה להבין את הכל. לכן נגזרה עליו מיתה, כדי שירגיש שהוא לא כמו הקב"ה. האדם, עם כל המעלות שלו, הוא יצור חומרי ומוגבל והוא לא יכול להבין הכל. גם במצות פרה אדומה, שהיא הטהרה מהמוות, אנחנו מבינים שכל מהות המיתה וכל הטהרה בפרה היא ההבנה וההפנמה שהאדם, גאון וחכם ככל שיהיה, אינו מסוגל להבין את הכל, אלא עליו לבטל את עצמו כלפי הקב"ה ולקיים את המצוות, גם אם הוא לא מבין הכל." "יפה מאד, ועכשיו כולם לברך ברכת המזון וללכת למיטות", הודיעה אמא וקטעה את הדיון התורני המרתק, מחזירה את כולם לשעון, שהורה שהשעה היא כבר חמשה לעשר בלילה.

פרק ב

יום שלישי ורבבות אלפי בית ישראל עלו לירושלים, כדי לצפות במצות הפרה האדומה. מצות פרה אדומה נעשית דוקא ביום ולא בלילה ורק זכרי כהונה, הכהנים ולא נשותיהן, יכולים לקיים את המצוה. ההמונים נעו מחוץ להר הבית, לכיוון הר המשחה, שם שרפו את הפרה. הכינו מראש כבש מהר הבית להר המשחה, בצורה שתחת הכבש היה הכל חלול, כדי שלא יהיו בעיות של טומאה. זקני ישראל, תלמידי החכמים, גדולי התורה והחסידות, כבר הגיעו בעצמם מראש אל הר הזיתים. כולם המתינו בדריכות ולפתע מישהו צעק: "הנה הפרה הגיעה!" ואכן, רבבות היהודים ראו מעל הגשר, שחיבר בין הר הבית והר הזיתים (הר המשחה) את הפרה האדומה, יחד עם הכהן הגדול וכל עוזריו.

"צריך דווקא כהן גדול למצות הפרה?" שאל מוישי ואבא לחש: "לא, כל כהן כשר. אך הנה, במקרה שלנו הכהן הגדול הוא זה שמקיים את המצוה."

הס הושלך בקהל וזקני ישראל התקדמו לעברם. אחד הנוכחים טימא את הכהן הגדול בדבר טמא וזקני ישראל ביקשו מהכהן הגדול לרדת ולטבול במקווה הסמוך. כולם המתינו בשקט עד שהכהן הצדיק יטבול ויתגב, וכשהכהן יצא החוצה מהמקווה הכינו ערימת עצים ענקית ומסודרת, שכללה עצי ארזים ואלונים, ברושים ועצי תאנה חלקה. הכהנים הכינו מגדל עצים עם רווחים, כדי שהאש תתפשט בערימה יפה. קשרו את הפרה בחבל והניחו אותה על ערימת העצים, כשראשה לצד דרום ופניה לצד מערב. הכהן נעמד בצד מזרח ופניו למערב, והשוטח עמד בימינו ומקבל הדם בשמאלו. שחטו את הפרה וזאבי שאל את אביו: "שמעתי שמצאו שתי פרות אדומות. אז מדוע לא שחטו אותם יחד?" ואבא ענה: "כתוב בפסוק 'ושחט אותה',

וחז"ל דרשו שעלינו לשחוט כל פרה אדומה לחוד." "ולמה לא שפכו קצת נפט? או הוסיפו גלגלים?", תהה שימי הקטן. "במדורת ל"ג בעומר שלנו הבאנו גלגלים של משאיות והם נשרפו מצוין!"

אבא חייך. "אם שרפו את הפרה שלא בעצים או בכל עצים, אפילו בקש או בגבבא, הפרה כשרה."

הם המשיכו להביט. הכהן נטל מדמה והזה באצבעו הימנית מהדם שבכפו השמאלית שבע פעמים כנגד בית קדשי הקדשים, על כל הזאה טבל הכהן את אצבעו בדם.

כשהכהן סיים להזות, הצית את האש בעצים קטנים והכניסן תחת עצי המערכה. האש החלה לבעור והכהן נטל עץ ארז ואזוב וצמר צבוע בתולעת. הכהן אמר בקול רם: "עץ ארז זה, עץ ארז זה, עץ ארז זה, ארז זה, ארז זה, ארז זה, ארז זה, ארז זה, ארז זה, ארז זה, שני תולעת זה, שני תולעת זה, שני תולעת זה, שני תולעת זה", שלש פעמים על כל אחד ואחד.

כולם השיבו בחדרת קודש, שלש פעמים על כל קריאה של הכהן: "הין הין הין".

"למה קוראים כל דבר שלש פעמים?" שאל ר' נחמן את חברו ר' מרדכי.

"ישנם כמה סוגים של ארז, אזוב ושני תולעת. כדי שכולם יראו שהוא לקח את המינים הנכונים, חוזרים שלש פעמים על כך, לחזק את הענין", הסביר לו ר' מרדכי והמשיך להביט במחזה נורא ההוד. הכהן סיבב וכרך את האזוב עם הארז, יחד עם חוט השני תולעת והשליך אותם לתוך בטנה של הפרה.

"הכהן מקיים עכשיו את הפסוק 'והשליך אל תוך שריפת הפרה', הסביר ר' מרדכי. "הכהן בכוונה לא משליך את האזוב, הארז והשני-תולעת לתוך הפרה, לפני שרוב הפרה נשרפת. הוא גם לא ממתין להשליך את זה לאחר שהפרה נשרפה לגמרי ונעשית היא אפר. יש כללים לכל דבר. ואם הכהן ישנה את הכללים, הכל נפסל."

כולם המשיכו להביט במדורה הגדולה. הפרה השחווה נשרפה כליל והכהנים חבטו במקלות בכל מה שנשאר ועדיין לא נשרף לגמרי, דואגים שיהיה הרבה אפר מהפרה עצמה ומכל עצי המדורה הגדולה. הכהנים הכניסו את הכל לאש ודאגו שכל מה שיכול להישרף, יישרף ויהיה אפר. כשהמדורה כבתה, עמלו הכהנים להכניס את כל האפר לכברות. "מה עושים עכשיו עם האפר?", תהה

זלמן, יהודי קשיש בן 91 מבאר שבע ומגיד השיעור שלו, הרב בן-נעים, הסביר לו שאסור להכניס את האפר לעזרה (שנאמר "והניח מחוץ למחנה"), לכן חולקים את האפר לשלש חלקים. חלק אחד מניחים בחיל ואחד בהר המשחה ואחד מתחלק לכל משמרות הכהונה. בחלק זה, שמתחלק לכל המשמרות, היו הכהנים מקדשין ממנו, ומהחלק שניתן בהר המשחה היו ישראל מזין ממנו, וזה שניתן בחיל היה מוכן ומוצנע למשמרת. (שנאמר "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת", מלמד שמצניעין ממנו), וכך היו מחביאים מאפר כל פרה ופרה ששורפין, כדי שישמרו לדורות הבאים."

"כעת מטהרים את הטמאים באפר הפרה", הסביר ר' מרדכי לשכנו ר' נחמן, "אבל כל אלו שהתעסקו בפרה האדומה, מתחלה ועד סוף, בגדיהם טמאים. זה כולל את השוחט, משליך עץ הארז, שורפי הפרה ואוספי אפר הפרה. הם צריכים לטבול ולנהוג בטומאה עד צאת הכוכבים."

"אשרינו שזכינו", דמע יהודי תל אביבי וכולם בכו מהתרגשות.

'הלא חייב אני לפרנס את אשתי וילדיי, ואם לא אעסוק במסחר עם מה נחיה?' תיכף ענה רבי איצ'לה לעומתו: 'ועם מה נמות?'

מדוע סרב רבי שמואל בירנבוים להביט באחד מפלאי הבריאה המפעימים ביותר?
מוטב למות מלימוד תורה מלמות מביטול תורה!

הרב ישראל ליוש

פלאי, ולהמשיך ללמוד ולא להסתכל.

...

רגיל היה מרן החפץ חיים לספר על שקידתו העצומה של רבי שלמה הכהן בעל 'חשק שלמה'; שכבר בהיותו אך בן שבע עשרה, ידע את כל הש"ס עם הפוסקים, ובקיאותו העצומה בכל חדרי התורה הייתה לשם דבר בעולם התורה:

כשהיה בחור צעיר כבן חמש עשרה, הוא נחלה בצורה קשה, הרופאים אמרו לו שכדי להירפא ולחזור לכוחותיו הוא חייב מנוחה, וציוו עליו להפסיק להתאמץ בלימוד התורה, ולחזוק דבריהם אף אמרו לו כי אם לא יעשה כן הוא עלול חלילה למות. ענה להם 'חשק שלמה': 'הרי אף אם לא אלמד תורה אני אמות, כי אינני מסוגל לחיות ללא לימוד תורה, א"כ מוטב לי למות מלימוד תורה מאשר למות מביטול תורה, וכך היה הוא המשיך ללמוד תורה בשקידה עצומה, והקב"ה ריפא אותו מחוליו.

מרן החפץ חיים זצ"ל

החפץ חיים היה מרבה לספר ספור זה, ותמיד היה מתרגש וחוזר על המשפט 'מוטב למות מלימוד תורה מלמות מביטול תורה'. הנה לנו פירוש נוסף על דברי ריש לקיש. אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהן, היינו במי שמבין שחיים בלי תורה, כמיתה חשובים.

...

גם הסיפור הבא יפתח לנו צוהר חדש להבנת דברי ריש לקיש. רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל בטרם פרסומו כ'סבא מנובהרדוק', עסק במסחר לפרנסתו, לשם כך נסע פעם ליריד בליפציג, בדרך פגש אותו רבי איצ'לה בלזר זצ"ל ושאלו לאן פניו מועדות? ספר לו רבי יוסף יוזל שהוא נוסע לליפציג לעסוק במסחר, שאל אותו רבי איצ'לה: 'תורה מה תהא עליה? מה עם לימוד התורה? השיב לו רבי יוסף יוזל: 'הלא חייב אני לפרנס את אשתי וילדיי, ואם לא אעסוק במסחר עם מה נחיה? תיכף ענה רבי איצ'לה לעומתו: 'ועם מה נמות?'

ספור זה יכול להסביר את דברי ריש לקיש, שדברי תורה מתקיימים במי שיום המוות עומד תמיד לנגד עיניו, ואין הוא יוכל לזלזל בתפקידו הרם להתמיד ולהתעלות בלימוד התורה.

"זאת התורה אדם פי ימות באהל" (במדבר י"ט, י"ד)

"אמר ריש לקיש מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי ש'ממית עצמו עליהם, שנאמר זאת התורה אדם פי ימות באהל..." פירושים רבים נאמרו על דברי ריש לקיש, נעתיק אחדים מהם ונתבלם בספורים על גדולי תורה, לקיים דברי חז"ל 'גדול שמושה יותר מלימודה':

החפץ חיים הסביר שכאשר אדם לומד הוא צריך להרגיש כאילו הוא מת, ואינו יכול לעסוק בשום טרדה אחרת מלבד עסק התורה, והוא המשיל ע"כ משל לאדם שהיה טרוד במסחר ולא פינה מזמנו כלל לעסוק בתורה. חלפו שנים, האדם התבגר והרגיש כי יבוא יום ויצטרך לתת דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים על מעשיו בעולם הזה, ולכן החליט כי כל בוקר יפתח את סדר יומו בשעתיים של לימוד תורה ורק לאחר מכן יפנה לעסקיו.

בשעתיים אלו אשתו הייתה לבדה בחנות וטיפלה בקונים, עברו ימים והדבר הכביד עליה מאוד, היא טענה לבעלה כי איננה מסוגלת יותר לטפל בכל הקונים לבדה, וכי הם מפסידים כסף, כי הקונים חשים שאינם מטופלים כראוי ופונים אל המתחרים. ענה לה בעלה: 'מה היית עושה אם מלאך המוות היה לוקח אותי, וכי היית יכולה לטעון לו שלא יקח אותי כי החנות מלאה בקונים? ודאי שלא! אם כן - אמר לה הבעל - תחשבי שכל בוקר בא מלאך המוות ולוקח אותי לשעתיים, עלייך להודות לו שהוא מחזיר אותי אלייך כעבור שעתיים.'

...

יש שפירשו שדברי תורה מתקיימים רק במי שממית את כל רצונותיו הגשמיים עבור לימוד התורה, רק כך הוא יוכל לגדול בתורה, כי הוא שיעבד את כל ישותו ומאוויו ללימוד התורה הק'. כשרכבת ישיבת מיר נסעה לכיוון שנחאי, ארכה הנסיעה זמן רב, הגאון רבי שמואל בירנבוים זצ"ל שנסע אף הוא ברכבת, ניצל את הרגעים הללו ללימוד התורה הק', הוא לא הסיח דעתו מלימוד התורה אף לרגע קט על אף קשיי טלטולי הדרך.

בדרכם הם עברו ליד אחד מפלאי הבריאה המפורסמים והנדירים בתבל, חלק מיושבי הרכבת הביטו במראה הנדיר והתפלאו ממעשה ה', אך רבי שמואל לא זע ולא נע, המשיך לרכון על ספרו ולשקוע בתלמודו, חבריו שהיו לצדו העירו את תשומת לבו למה שראות עיניהם: 'הן לא בכל יום אנחנו עוברים כאן' - קראו לפניו - 'אנשים משלמים הון עתק כדי לראות את המראה הנדיר הזה, זו הזדמנות של פעם בחיים' - המשיכו להפציר בו שיפנה מבט לכיוון החלון לחזות בפלא הגדול. ענה להם רבי שמואל: 'גם לי יש כרגע הזדמנות של פעם בחיים לעבור ליד כזה מקום

הוא הכה בחזקה על הפסל שהיה מוצב לפניו... והפסל התחיל לצעוק 'ה' הוא האלוקים'!

הרב בנימין גולד

"עֲשֵׂה לְךָ שִׁדְרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל גֵּם" (במדבר כ"א, ח')

על פסוק זה הביאה המשנה בראש השנה (ט.ט). 'וכי נחש ממית או נחש מחייה? אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדים את ליבם לאביהם שבשמים היו מתרפאין ואם לאן היו נימוקים'. ומכאן תימה גדולה! כיון שעיקר הריפוי שהגיע לישראל מנחש הנחוש, היה במה שנשאו עיניהם וליבם לאביהם שבשמים, מה יש צורך בנחש עצמו, וכי לא יכל להודיע להם משה, שיביטו וישומו עיניהם וליבם לאביהם שבשמים ומתרפאים?
יסוד גדול בחיוב האמונה בבורא עולם נאמר כאן, הפסוק אומר "ומבשרי אחזה אלוק" האמונה של כל יהודי צריכה להיות אמונה

חושית! לראות את האמונה בכל דבר! לא די בהרגשת האמונה בלב, אמונה כזו תלויה היא בזמנים ומצבים, רק אמונה חושית שאדם מחדיר לעצמו, כשרואה בכל דבר הסובב אותו 'רבונו על עולם' - היא תעמוד לו ותלווהו כל ימי חייו.

הקב"ה ציוה לשים נחש הנחוש, כדי שכשישאו ישראל עיניהם למרום, לשעבד ליבם לאביהם שבשמים, להבין שהוא הסובב והמסובב כל דבר ומקרה, יראו את נחש הנחוש, ויאמרו, הנה הנחש נשכנו וכמעט מתנו, ועכשיו כששמים אנו מבטחנו לשמים, הרי הנחש דומם כנחוש ממלי

יכולת להזיקנו, ויבינו כי לא הנחש ממית או מחייה אלא הקב"ה!! מבשרי אחזה אלוקים! זו דרגת האמונה הגבוהה ביותר, לראות ולהבין שלא הנחש ממית, לראות בכל הסובב אותנו שהכל בסיבת המסובב בורא כל העולמים!

...

בספר אהל משה מובא מעשה נפלא של המחשת האמונה: הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל ראש ישיבת טלז, ליווה פעם את הגאון רבי מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל לעיר ווין לטיפול רפואי, בחשבם שאפשר שהרופאים שם יכול לעזור לו מזה שסבל מכאבי ראש נוראים. כיון ששמעו רופאי המקום שהיו מתלמידיו של המחדש של חכמת הפסיכולוגיה ד"ר פרויד שר"י, שהעילוי המפורסם בא להם לטיפול רפואי, החליטו להכנס קבוצה מהם להכירו ולהתפלסף איתו על היהדות ושאר חכמות.

שאל אחד מהרופאים לרבי מרדכי, איננו מבינים אותך הלא אומרים שאתה עילוי שבעילויים ופיקח שבפיקחים ואיך אתה לא רואה את הריקנות של דתך דת היהודים? אמר להם רבי מרדכי, הלא בדת היהודים אין כאן ריקנות, הכל מכוון עד חוט השערה. שוב אמרו לו הרופאים, הלא יש לנו דוגמא למה שאמרנו, דהנה כתוב במדרש 'פסל של נבוכדנצר צועק כל היום ה' הוא אלוקים', ועל זה שאלתנו, ממה נפשך, אם זה פסל, איך יתכן שצועק? ואם כבר יכול לצעוק, כיון שיש כוחות לע"ז, וכי ע"ז - הפסל יצעק שה'

הוא האלוקים, הלא הע"ז יצעק שהוא עצמו הוא האלוקים! הרי שבתורתכם כתוב דברים שאין בהם טעם, ועל איש פיקח כמותך לעזוב את הדת שלך...

אמר להם ר' מרדכי ביאור המדרש הוא כ"כ פשוט, ניקח לדוגמא, אם אתה סוטר את האוויר בידך האם היד תכאב מזה שהכית את האוויר? התשובה לזה פשוטה, שלא יתכן שום צער מזה, כיון שהיד אינה מרגישה כלום מהכאה באוויר. אבל אם לדוגמא, אמר שוב ר' מרדכי לרופאים, תכה בידך בחוזק את הפסל, האם תכאב ידך מזו ההכאה? התשובה לזה ברורה שתרגיש צער בידך שהכית בה בחוזק דבר העשוי מברזל או עץ קשה, ותיכף ומיד תסתכל מאיפה בא לי הכאב הזה, ותראה הפסל לפניך העשוי בכ"כ הרבה חכמה

[הציורים והפיסולים], ותאמר לעצמך מי מסוגל לעשות פסל כזה עם כ"כ הרבה חכמה וכוח הציור? וכי יתכן שחכמה כזאת באה ממילא או מפצצה גדולה שאירעה לפני מאה מיליון שנה? ודאי שלא יתכן דבר זה!! לכן מי שמבין עניין בלי שום חשבונות עצמיים, גם מפסל יכול לבוא לידי הכרה בבורא העולם, והביאור במדרש הוא שהפסל בעצם מציאותו הרי הוא צועק ה' הוא האלוקים ואפילו מפסלו של נבוכדנצר יכול האדם לבוא ולצעוק בכל יום ה' הוא האלוקים.

הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל

מין הרב שך זצ"ל היה נוהג תמידין כסדרן לחזור על האמונה החושית הנראית כל יום לכל אחד באומרו: 'מה בן אדם צריך בעוה"ז? חום, קור, אוויר, מים, אוכל, הכל מסודר ומוכן לפניו!' והוא היה דופק על השולחן ואומר: 'הגידו לי, השולחן הזה נעשה לבד? מקרשים ומסמרים לבד נהיה שולחן? הרי נגר עשה את זה! רק פרא אדם לא יבין זאת! שום דבר לא נהיה מעצמו בלי שמישהו עשה אותו, וא"כ הרי "מבשרי אחזה אלוק", כל הבריאה אומרת רבונו של עולם! לא טוב לו?! מה חסר לו? הוא קם בבוקר ופותח את העיניים ורואה בריאה שלימה מסודרת, שמש אור וכל הנצרך לחייו ובריאותו.'

מספרים על אדמו"ר אחד, שהיסב לשולחן עם חסידי, ושאלם לפתע: מאמינים אתם בבורא עולם? ענו כולם פה אחד: איזו שאלה היא זו ואמרו שמע ישראל וגו'! אמר להם האדמו"ר: תדעו שאני איני מאמין!! שאלו כולם בתמהון: רבי איך זה אפשר שהרבי לא יאמין ח"ו? שאלם האדמו"ר: האם אתם מאמינים שדבר זה שאנחנו מסובים על ידו זהו שולחן? ענו החסידים: האם להאמין אנו צריכים שזהו שולחן, הלא אנו רואים בעינינו שזהו שולחן, והשיב להם האדמו"ר: כן הוא בעניין האמונה בבורא עולם, אין שייך כאן אמונה, רק ידיעה, וכי הננו נזקקים להאמין שיש ה' בעולם, הלא רואים אנו זאת בחוש! בעינינו רואים אנחנו שיש מנהיג לבירה! ואין שייך לומר שיש לי אמונה בזה אלא שיש לי ידיעה בזה!

"אמר רבינו רוצה אני שתבטיחני שתתפלל מדי שבת בשבתו בבית מדרשנו אתנו יחד, טענתי כנגדו שהציבור צועק עלי שאני שח באמצע התפילה, וממילא לא נוח לי לבוא. אמר לי רבינו אני אדאג שמהיום לא יצעקו עליך ואתה תמשיך לבוא"

מרן בעל ה'דברי יואל' מקרב בחביבות יהודי היורד מדרכו, ומצילו מרדת שחת

הרב מנשה גליקזאהן

"וַיִּכְבְּוּ אֶת אֶהָרֵן שְׁלֹשִׁים יוֹם כֹּל בֵּית יִשְׂרָאֵל" (במדבר כ', כ"ט)

פירשו "כל בית ישראל" האנשים והנשים. לפי שהיה אהרן אוהב שלום ורודף שלום ומטיל האהבה בין בעלי המריבה ובין איש לאשתו. איתא במדרש דר"ג (פ' יב) "למשה לא בכו אלא אנשים. מפני שהוציאו הדין לאמיתו ומשה היה מוכיחם בדברים, ואהרן לא אמר מימיו לאיש סרחת ולאשה סרחת. ולא עוד אלא שהיה רודף שלום שנאמר בשלום ובמישור הלך אתי, ומה ת"ל ורבים השיב מעוות,

מלמד שכשהיה אהרן מהלך בדרך, אם פעם פגע באדם רע או רשע נותן לו שלום. למחר ביקש האיש לילך ולעבור עבירה, אמר, אוי לי איך אשא פני ואראה את אהרון בושתי שייתן לי שלום. ונמצא אותו אדם מונע עצמו מלילך לעבירה. וכן שני בני אדם שעושין מריבה זה עם זה, הלך אהרן וישב לו אצל אחד מהם, ואומר לו ראה חברך מה הוא אמר, אהיה מטרף את ליבי מחליש את דעתך, מתלש בשערי, איך אשא עיני ואראה בחברי, בושתי הימנו שאני הוא סרחתני עליו. היה יושב אצלו עד שמוציא כל קנאה שבלבו, ושוב הולך אצל חברו ואומר לו כעניין זה. וכשפגע זה בזה חבוק ונשקו זה לזה. לך ביכו כל ישראל". עכ"ל.

אומנותו המיוחדת של אהרן הכהן בהשכנת שלום בין איש לחברו ובין איש לאשתו, באה לידי ביטוי ביחס ובהארת פנים שהיה מביא לזולת כפי שכתב המדרש שע"י נתינת שלום היה מציל רבים מעוון. מדהים לראות עד כמה עצומה כוחה של מילה טובה, אשר יכולה לחולל פלאים באדם ולשנות את התנהגותו והליכותיו מן הקצה אל הקצה.

בספר בדידי הוי עובדא, מביא סיפור מופלא על הרב הקדוש בעל ה'דברי יואל' מסאטמר זצוק"ל, אודות הכוח של יחס ואמירת מילה טובה לאדם. מעשה רב הממחיש את גודל דאגתו הכנה

לכל יהודי באשר הוא.

סיפר רב אחד ששמע זאת מבעל המעשה, כשהיה בחור צעיר מצבו הרוחני היה ירוד מאוד, ומיום ליום הלך המצב והידרדר יותר ויותר. את תפילות השבת היה רגיל לעשות בבית מדרשו של כ"ק מרן האדמו"ר מסאטמר בעל ה'דברי יואל' זי"ע. אלא שבמקום לישב בבית המדרש ולהתפלל, היה יושב בעזרה (פאליש) יחד עם עוד נערים ריקים ופוחזים ובמקום להתפלל, היו מדברים דברי הבל והבאי, הציבור שהיה עובר שם, היה גוער בהם ומוחה על התנהגותם. עד שבמשך הזמן הפסיק לגמרי לבוא לבית הכנסת והיה נשאר בביתו.

פעם אחת נקרא אותו בחור פוחז לבוא אל בעל ה'דברי יואל', רבינו לקחו עמו לטיול, באמצע הדרך, בעודם מטיילים על מי מנוחות, שאלו מה הוא שואף להיות? והשיב רצוני להיות טראק דרייבער (נהג של משאית משא). אמר לו רבינו בניחותא, אמנם באירופה היתה מלאכת בעל העגלה אומנות בזויה ושפלה, אך כיום ישנם רבים וטובים מבאי בית מדרשנו שעובדים במלאכה זו, וזו פרנסה טובה, ואין צורך בשביל זה לקצץ זקן ופאות, כך המשיך רבינו כהנה לדבר על ליבו של אותו בחור.

ממשיך אותו יהודי לספר. רבינו דיבר עמי בכזו קירבה וחביבות וטייל עמי באריכות כשאנחנו משוחחים על כל פרט ופרט. אח"כ אמר לי רבינו דבר אחד אבקש ממך, ונא אל תשיבני ריקם, ומה הוא הדבר? שאלתי, אמר לי רבינו רוצה אני שתבטיחני שתתפלל מדי שבת בשבתו יחד עמנו בבית המדרש. טענתי כנגדו שהציבור צועק עלי על שאני שח באמצע התפילה, וממילא לא נוח לי לבוא, אמר לי רבינו אני אדאג שמהיום לא יצעקו עליך, ואתה תמשיך לבוא. הוסיף בעל המעשה, רבינו דיבר בכזו התקרבות עד שלא יכולתי לסרב לבקשתו. הבטחתי לו שאבוא להתפלל מדי שבת בשבתו, וכך היה.

התחלתי לבוא לבית המדרש מדי שבת, המשכתי ליישב בעזרה, ולשוחח על דא ועל הא. עם אותה קבוצת ריקניים, עד שלא שמנו לב מתי התחילה התפילה ומתי באה היא על סיומה. אך עצם זה שהמשכתי לבוא לבית הכנסת כפי ציווי האדמו"ר, היא שעמדה לי בניסיונות קשים שהיו לי.

ולהוי ידוע לך, סיפר בעל המעשה לאותו רב חשוב, כי כשנקראתי לרבינו כבר הייתי בדיוטא תחתונה ממש וכמעט שנישאתי לגויה רח"ל, ורק התקרבותו של רבינו אלי היא זו שמנעה ממני לבצע צעד חמור שכזה. אמרתי לעצמי, "הרי אני מתפלל בבית מדרשו של רבינו ואיך אעשה הרעה הזאת? ואיך אשא פנים לפני רבינו", וכך ניצלתי מאבדון. האיש הנ"ל הקים בית נאמן בישראל בנים ובני בנים שומרי תורה ומצוות.

הוא עלה לעבר הבימה, דפק עליה בחזקה והרעים בקולו: "רבותי קהל קדוש, ברצוני להודיע לכם כי האדם העומד כאן ודורש אינו המגיד מדובנא כלל ועיקר, מתחזה הוא! אני הוא המגיד מדובנא!" הקהל הוכה בהלם, דבר כזה לא שמעו מימיהם

הרב אברהם פוקס

את העם, אך מעת שעבר להמציא "פנינים" שאין בהן לא טעם ולא ריח, איני יכול להחריש עוד.

"יש לי עצה כיצד תוכלו להכריע בדבר: הן ידוע המגיד מדובנא כמסוגל להמציא משלים בו במקום ובכל דבר וענין, הבה נפתח שני ספרים מהפזורים כאן בבית הכנסת ופתחו אותם כלאחר יד, ומתחייב אני כי לאחר עיון קל אפתח במשל מורחב הכולל ארבעה חלקים כאשר בחלק הראשון קושיא על הנאמר בספר הראשון, בחלק השני קושיא על הנאמר בספר השני, ובשני החלקים האחרונים תירוצים על הקושיא השניה ולאחריה על הראשונה, הכל במשל אחד".

הזדרזו כמה אנשים מן הקהל נטלו לידיהם סידור וחומש ופתחום באקראי, הסידור נפתח בפיוט הסליחות המתחיל במילים: "עננו כשם שענית לאברהם אבינו בהר המוריה", ואילו החומש נפתח בפסוק: "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך". "נו", פנה ר' יעקב אל ה"מגיד", "שא נא משלך ודבריך", ה"מגיד" הנבון שתק באלם, ומשנוכח הקהל לראות כי לא הצליח להעלות בדל של משל, ואינו אלא מתחזה, אמר המגיד מדובנא: "ובכן רבותי, אפתח במשל, הסכיתו ושמעו:

"ר' זלמן גביר העיירה עמד להשיא את בתו היחידה, ובין ההכנות לחתונה הגדולה והמפוארת היתה תפירת בגדים מבד יקר ומשובח לכלה ולשאר בני המשפחה. לקראת סוף מלאכת התפירה, נוכח החייט שחסר לו מן הבד היקר אי אלו מטרים להשלמת הבגדים. הוא פנה לעשיר, שזה מצדו שלחו בזריזות לחנות הבדים של העיירה להשלמת החסר, בעל החנות שהכירו זה מכבר קיבל את פניו בשמחה, וששמע באיזה בד הוא מעוניין אמר לו: 'ידוע לך שזהו בד יקר ביותר?', ענה לו החייט: 'וכי אני משלם עליו? זהו בד לחתונת ר' זלמן הגביר', 'אהה', השיב לו המוכר, 'קח את הבד בחינם ואמור לר' זלמן הגביר שזו מתנתי לחתונת בתו, בשל העובדה שהוא קונה ממני סחורות כל השנה', החייט נטל את הבד ויצא מן החנות. מחוץ לחנות עמד עני שראה כיצד נכנס אדם ומקבל בד יקר ללא תשלום, אמר לעצמו: 'יפה מאד, המוכר מחלק בדים יקרים', נכנס גם הוא לחנות וביקש מאותו בד יקר,

המשך בעמוד הבא <<<

וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכָיו אֶל סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי (במדבר כ"א, כ"א-כ"ב) וכן מסופר בפרשתנו על מלך אדום שלא נתן לעם ישראל לעבור בגבולו. בפרשת כי תצא התורה אומרת בטעם איסור חתונות עם עמוני ומואבי: 'על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים, ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך'. על הרה"ג ר' יעקב מקראנץ זצ"ל בעל המגיד מדובנא שנספטר לפני למעלה ממאתיים שנה, כולם שמעו מן הסתם, תמונתו לעומת זאת היתה מוכרת פחות אם בכלל באותם ימים, מה שגרם לסיפור פלאי שיכל להתרחש רק עם המגיד מדובנא הידוע במשלו בכל מקום וענין.

ההערצה העצומה לה זכה המגיד מדובנא גרמה לאחד מן השרלטנים באותו הזמן לאחוז את עיני הציבור, ובידעו כי בעיירות רחוקות לא יזהו אותו היה מציג עצמו כהמגיד מדובנא ונושא "את משליו" וכמובן שהיה זוכה לכבוד רב ולארוח מלא מהקהל הרב, שהיה גודש את בתי הכנסת בהם היה דורש. ויהי היום, ומיודענו הגיע לשבות את שבתו באחת מן העיירות, לאחר שעדכן מראש את ראשי הקהל של אותה עיירה על בואו של "המגיד מדובנא", אך דא עקא שלמרבה הפלא גם המגיד מדובנא בכבודו ובעצמו בא לשבות את שבתו בעיירה ההיא, בשעה היעודה בית המדרש היה מלא מפה לפה, אנשים נשים וטף מלאו את בית הכנסת וחיכו בשקיקה לתחילת הדרשה. המגיד מדובנא ישב ולמד בפנינתו של בית המדרש, והמתין שיאמרו לו לעלות ולשאת את דבריו. לפתע הס הושלך באולם, והמגיד רואה אדם שעולה בצעדים מדודים אל מקום הבימה, מעוטף בטליתו עד שולי עיניו, נעמד כלפי ארון הקודש ומנשק לשולי הפרוכת ואחר כן מסתובב כלפי הקהל... המגיד נהנה מכל רגע, הדרשן האלמוני חיקה אותו בצורה מושלמת. ר' יעקב ברוב ענוותנותו לא חשף כי מדובר במאחז עיניים והחליט ליהנות יחד עם כל הקהל מאמרותיו של "המגיד מדובנא", לא עברו מספר רגעים ור' יעקב התמוגג יחד עם כל הקהל מדרשתו שלו, ממש מילה במילה מאותה דרשה שנשא כמה וכמה פעמים בכמה מקומות, בליווי תנועות המדמות אותו באופן מושלם, וכך ישב לו במקומו והאזין בהנאה לדרשתו - הן לא בכל יום זוכה אדם להאזין לעצמו...

אולם כעבור זמן לא רב נפגמה הנאתו של המגיד מדובנא, לאחר שאותו חקיין החל להוסיף לדרשתו דברי הבל ופלפולי סרק, והוא החליט לעשות מעשה, הוא עלה לעבר הבימה, דפק עליה בחזקה והרעים בקולו: "רבותי קהל קדוש, ברצוני להודיע לכם כי האדם העומד כאן ודורש אינו המגיד מדובנא כלל ועיקר, מתחזה הוא! אני הוא המגיד מדובנא!" הקהל הוכה בהלם, דבר כזה לא שמעו מימיהם, שני אנשים שנראים מכובדים וכל אחד טוען 'אני הוא המגיד מדובנא'. "דעו לכם", הוסיף המגיד, "שעד עתה לא הפריע לי שהוא מתהדר בתואר לא לו, כל עוד אמר דברי כיבושין ועורר

השיב לו המוכר: 'זהו בד יקר מאד, יש בידך כסף לשלם עליי?'; תוך שהוא סוקר את מלבושיו הקרועים. השיב לו העני: 'מדוע מהמבקר הקודם בחנותך לא דרשת תשלום, וממני אתה כן דורש? הביט בו המוכר בפליאה וענה לו: 'הקונה הקודם היה שליחו של ר' זלמן העשיר, שעליו מתבססת פרנסתי כל השנה, ומי אתה בכלל שתדרוש זאת גם כן?'

"הכיצד מעיזים אנו, עניים במעש", הקשה המגיד מדובנא, "לדרוש מי שענה לאברהם אבינו... הוא יעננו, מה ההשוואה בינינו לאברהם אבינו, שעמד בעשרה נסיונות ועבד את בוראו במסירות נפש? "יום החתונה הגיע, סמוך לביתו של ר' זלמן עומדות הכן שיירת כרכרות לבני המשפחה, למתנות, אוכל יקר ומשובח לחתונה ושאר מטלטלים, ר' זלמן פונה לבני ביתו ואומר להם: 'יש לי עדיין כמה דברים לסיים במשרדי, ואין ברצוני לעכב אתכם בהכנות לחתונה. צאו לדרככם בשיירת הכרכרות ומאוחר יותר אצטרף אליכם, השיירה יצאה לדרכה תוך שר' זלמן מלווה אותה במבטי שמחה וגיל. "ר' זלמן יושב במשרדו ומנסה לסיים את ענייניו למען יוכל להצטרף למשפחתו כשלתע דפיקות רמות בדלת, 'בוא, אומר ר' זלמן. הדלת נפתחת ומשרת פרוע שיער נכנס לחדר כשחיוורון על פניו, 'מה קרה?', שואל הגביר, 'אדוני, קרה אסון! הגשר שעליו נסעו שיירת הכרכרות קרס תחתם וכולם נפלו לנהר, 'מה שלום אשתי ובתי?', זעק הגביר, 'בעיני ראיתי, הוסיף המשרת, 'כיצד הכרכרות והסוסים נסחפים בזרם השוצף, 'נו, זעק ר' זלמן, 'האם הם טבעו? האם אירע אסון?', 'אדוני, המשיך המשרת לתאר, 'ראיתי איך כל המתנות צפות על הנהר, ואפילו איך העוגות הנפלאות שוקעות בו לבסוף, 'אני דורש ממך לומר מיד מה שלום אשתי ובתי! צעק עליו ר' זלמן, 'אה, כן כן אדוני, הם חולצו בשלום מן הנהר... "רבתי", אמר המגיד מדובנא לקהל המרותק, "משרת זה הינו פתי בכל קנה מדה, שכן הקדים לתאר את אובדן הסוסים ושאר הרכוש בטרם סיפר מה מצבן של האם והבת, אך מדוע תורתנו הקדושה' שהיא מחכימת פתי' ראתה להקדים את הטפל - 'על דבר אשר לא קדמוך בלחם ובמים', לעיקר - 'ואשר שכר את בלעם לקללך' ולהשמיד ח"ו את עם ישראל?'

"המשפחה התאושה מהמקרה המצער, ובעזרת עושרו של ר' זלמן החתונה נערכה ברוב פאר והדר. החתן, עילוי ומתמיד עצום, הסתגר בבית המדרש ברוב שעות היממה ועשה חיל בלימודיו, לשמחת אשתו ומשפחתה, תוך שר' זלמן תומך בהם ביד רחבה ושולח להם את מאכליהם בוקר צהריים וערב. אלא שלאחר חודשים מספר פנה אליו ר' זלמן ואמר: 'חתי היקר, אני מרגיש שכוחותיי אינם כבעבר וצריך אני את עזרתך בעסקי, שעות בודדות ביום, לא יותר'. החתן, שלא ידע את נפשו, ניסה להשיב בעדינות כי נפשו חפצה בלימוד התורה, אך ר' זלמן כעס עליו ביותר: 'מה הוא חושב לעצמו? נראה לו שהוא יישב בביתו ויאכל לחם חסד? ארוחת בוקר הוא כבר לא יקבל! החליט בלבו, והורה למשרת שמהיום והלאה לא יעביר לחתנו את ארוחת הבוקר.

"משראה הגביר שהחתן ממשיך לשקוד על לימודו, ואינו חושב להיענות לבקשתו, פיתח בלבו משטמה כלפיו והפסיק לשלוח לו כליל את האוכל, מלבד לחם צר ומים לחץ ואי אילו ירקות. החתן המשיך בלימודו תוך שרעייתו מחזקת את רוחו ושניהם נושאים תפילה לה, שהגל העכור יעבור מעליהם במהרה. וככל שהתחזקו באמונתם בבורא עולם, כך פיתח ר' זלמן את שנאתו כלפי החתן עד כדי ששכר מרצח שירצחנו נפש. המשרת, שנכח בעת המפגש בין ר' זלמן לראש המרצחים, הזדעזע עד עמקי נפשו. בהזדמנות הראשונה התחמק מאדונו ורץ לבית חתנו לומר לו שיברח מהרה

מן העיר כי בן מוות הוא. בתחילה החתן ובתו סירבו להאמין לסיפורו, אך כשתיארו להם בפרוטרוט כיצד ר' זלמן שקל את האלפיים זהובים לידי רב המרצחים, ובהכירם את המשרת, ארזו צרור מטלטלים ונסו מן העיירה לעיירת מולדתו אל הישיבה שבה למד. ראש הישיבה קיבלו בשמחה, אך שמע בצער את הקורות עמו. 'ראה', אמר לו, 'אתמול קיבלתי מכתב מעיירה פלונית ובו בקשה שאשלח להם רב תחת רבם שנפטר. אני רואה בך מועמד מצוין, לך וה' יצליח דרכך.'

"ר' זלמן התערער למחרת בבוקר והלך להתפלל שחרית תוך שהוא מחכה לשמוע "חדשות נוראות" על רציחתו של חתנו תוך שנתו, הוא אפילו הכין דברי מספד על חתנו היקר, אך להפתעתו 'עולם כמנהגו נוהג' ואין חדש תחת השמש, לאחר התפילה שינה מהרגלו וחזר לביתו דרך בית חתנו, מה הופתע לגלות שאינם בביתם ולשמוע משכניהם שעזבוהו אתמול בחיפזון, הפעיל ר' זלמן את אנשיו, רחרח היכן שצריך, וכך נודע לו שראשית שמו את פעמיהם לעבר ראש הישיבה שבה למד, ר' זלמן שם אף הוא את פעמיו לשם, 'ראו גידולים שגידלתם' התפרץ כלפי ראש הישיבה, 'האם זהו החתן שאמרתם עליו שהוא כליל המעלות? אדם שלא יודע להושיט עזרה לחותן העסוק?'

'אמור נא לי, השיב ראש הישיבה, 'האם נכון הוא הדבר שניסית להכריחו לכך באמצעות הפסקת שליחת ארוחותיו והרעבתו?', 'ראה כבוד הרב, גמגם הגביר, 'מחמת חוסר העזרה העסקים נקלעו לקשיים וההכנסות פחתו, וגם

ממני ובני ביתי נחסכה הפת, כל המשפחה החלה לצמצם באכילה ובשאר הדברים'. 'אם כך, הקשה ראש הישיבה, 'מהיכן היו לך אלפיים זהובים לתת לראש השודדים כדי שיהרוג את חתנך?'

"זוהי התשובה", פנה המגיד לקהל, 'ראשית, התורה אומרת כי 'לא קדמו את בני ישראל בלחם ובמים', ואם יאמרו כי עשו זאת מחמת מחסור בכסף, ממשכה התורה ואומרת 'ואשר שכר את בלעם לקללך. "החתן החל את משרתו כרב

העיירה אליה נשלח עי ידי ראש הישיבה ועשה חיל בתפקידו. לאחר כמה חודשים רבתה השמחה, בן נולד במזל טוב לרבה האהוב של העיירה. הברית נחגגה ברוב פאר והדר. בעיצומה של הסעודה נעמד ראש הקהל ואמר, 'מוריני ורבינו, ברצוננו להעניק לרב מתנה מיוחדת במינה: אנו מבטיחים בזאת שאם הרך הנולד ילך בדרכי אביו ויעלה ויגדל כמותו - אף הוא יהיה רב בקהילתנו, סיים לקול מחיאות הכפים והשמחה של המשתתפים. 'רבתי', פנה הרב לאחר שהשתקו, 'אני נרגש מעומק לבי על המתנה המיוחדת, אך ברצוני להבהיר לכם שאין זו מתנה כלל, כי אם בני יהיה כמוני, ההלכה קובעת כי הוא יירש את מקומי. אם ברצונכם לשמחני באמת, עליכם לקבוע כי גם אם הוא יהיה פחות מוצלח, אך עדיין ראוי להיות רב - תמנו אותו לתפקיד.'

סיים המגיד מדובנא, "ברור הוא הדבר שאיננו זכאים כאברהם אבינו, אך אברהם אבינו, הוא זכאי לבקש עבורנו שגם כאשר איננו ראויים לכך, שה' יקבל את תפילתנו, 'כשם שענית..."

"משראה הגביר שהחתן ממשיך לשקוד על לימודו, פיתח בלבו משטמה כלפיו מלבד לחם צר ומים לחץ ואי אילו ירקות

"זה עתה צעדתי ברחובה של עיר, ונתגלגלו לי משמים בזיונות קשים ונוראים שביזו אותי על לא עוול בכפי", השיב להם הצדיק, "על כך אני רוצה לבטא את הכרת הטוב בסעודת הודאה"

הגאון רבי שלמה חרוז שליט"א, רב הקהילה הכלל הסידיית באשדוד בשיחה מיוחדת על פרשת השבוע והמסר שעלינו ללמוד ממונה.

ולהחריבו, לכלות את כעסו בעצים ואבנים, במקום לעשות כליה בעם ישראל חלילה וחס, ואם משה רבינו היה נכנס לארץ ישראל ובונה את בית המקדש, לא היתה אפשרות כזאת של החרבת בית המקדש, ואם כן העונש היה צריך להתבצע חס ושלום בעם ישראל עצמו, ועל כן לא זכה משה רבינו לבוא אל הארץ. אבל כל העניין הזה של לעשות כליה בעצים ובאבנים, היה רק לאחר שהיה צריך לעורר את בני ישראל על ידי הכאה. אם משה רבינו היה מדבר אל הסלע, ומוריד לעולם הזה את ההשפעה שמאפשרת להחזיר את עם ישראל בתשובה על ידי דיבור בלבד, לא היה צורך להשאיר אפשרות לחורבן בית המקדש, וכל העניין הזה היה מתייתר, וממילא לא היתה כל מניעה שמשה רבינו יבוא אל הארץ ויבנה את בית המקדש הנצחי.

...

מצאתי בכתביו של אבי מורי ע"ה, סיפור ששמע מפיו של כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'ברכת אברהם' מסלונים זיע"א: היה פעם יהודי צדיק בשם רבי מענדלי פרימישלאנער, מנוחתו כבוד בעיה"ק טבריה. פעם הגיע לבית הכנסת וקרא לחבריו לסעודת הודאה. שאלו אותו מקורביו סעודה זו על שום מה? וכי חולה היית או מישהו מבני ביתך חלילה? השיב להם רבי מענדלי, שב"ה כולם בריאים ושלמים ולא קרה שום דבר מיוחד; "זה עתה צעדתי ברחובה של עיר, ונתגלגל לי משמים בזיונות קשים ונוראים שביזו אותי על לא עוול בכפי", השיב להם הצדיק, "על כך אני רוצה להודות לקדוש ברוך הוא ולבטא את הכרת הטוב בסעודת הודאה".

"ומה עניינה של סעודת הודאה לביזיונות שספגת?" המשיכו החברים להקשות.

"רואה אני שאינכם מבינים מה טיבה של סעודת הודאה", השיב להם רבי מענדלי. "וכי סבורים אתם שסעודת הודאה מביא מי שהחלים ממחלה? מה יש לו להודות? מוטב היה שלא יחלה בכלל, ומה יש לו להודות למי שהחלה אותו ולאחר מכן הבריא אותו? אלא העניין הוא, שאדם אין צדיק אשר יעשה טוב ולא יחטא, ובכל פעם שאדם חוטא בחטא קטן או גדול, נזקפים לחובותו דינים ל"ע, וכך הם מצטברים חבילות חבילות, עד שמגיעה עת הפירעון והוא לוקה במחלה. לאחר שהחלים מהמחלה הוא מודה על כך שנפל למשכב ובכך ניצל מהדינים שרצו עליו, וכעת הוא נקי וטהור. "הגע בעצמך: המחלה הזאת פגעה לא רק באותו יהודי; בני ביתו וכל אוהביו דאגו לשלומם, הוא נאלץ להוציא ממון רב על רופאים ורפואות, ובדרך כלל גם לאחר ההחלמה החולה לא שב לאיתנו הראשון וסובל ממכאובים או מבריאות רופפת למשך זמן רב ולפעמים גם עד אחרית ימיו.

"ועתה, כשזכיתי לספוג ביזיונות ברשות הרבים, נפטרתי בפעם אחת מכל אותן חבילות של דינים שרצו עלי. אף אחד לא היה צריך לדאוג לי, משפחתי נותרה שלוה ורגועה, לא נזקקתי להוציא

"ען לא האמנתם פי להקדישני לעיני בני ישראל" (במדבר כ', י"ב) וברש"י: שאילו היו מדברים היה שם שמים מתקדש לעיני ישראל, ועכשיו נמנע דבר זה.

לכאורה יש לשאול שתי שאלות על עניין העונש שנענשו משה ואהרן: השאלה הראשונה היא על מה ולמה יצא עליהם הקצף? וכי יעלה על הדעת לומר שהוצאת מים מהסלע באמצעות הכאה במטה היא דרך טבעית יותר מדיבור אליו? וכי לא נקדש שמו של הקב"ה מכך שיצאו מים מהסלע במשך שנים, על אף שמשה רבינו הכה בו במקום לדבר אליו?

השאלה הנוספת היא, שהרי ידוע שכל עונש שהקב"ה מעניש בו, הוא מידה כנגד מידה. וצריך להבין מה היא המידה כנגד מידה בכך שנענשו משה ואהרן שלא ייכנסו לארץ ישראל, איך עניין זה מתקשר לעניין של הוצאת המים מהסלע באמצעות הכאה במקום בדרך של דיבור? לפני שנענה על השאלות הללו, חשוב להזכיר ולזכור בכל עת, שאין לנו אפילו לא שמץ של הבנה במעשיהם של משה ואהרן, אך התורה ניתנה לנו כדי שנדרוש אותה ונלמד ממנה מוסר וחכמה, כמו שאמרו ש"תורה" זה מלשון "הוראה", להורות לנו דרך.

ולעצם העניין: הקב"ה רצה להמשיך דרך של פעולה בלבם של ישראל על ידי דיבור של צדיק. לכן הורה למשה ואהרן "ודיברתם אל הסלע", על ידי כך הייתי מקודש בעיני ישראל שידעו לשמוע בקולי כאשר הצדיק מעורר אותם לכך, אלא שמשה רבינו לא דיבר אל הסלע, ובמקום זאת הכה אותו ובכך המשיך דרך אחרת, שכדי שעם ישראל ישוב בתשובה, לפעמים צריך להכות אותו, ולא מספיק לדבר אליו. זהו גם ביאור הפסוקים בשיר השירים: "קול דודי דופק, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי", וכביכול אין שום מענה מצדנו, אבל כאשר "דודי שלח ידו", או אז המעשה מחולל פעולה: "ומעי המו עליו". שלפעמים רק כשהקב"ה שולח בנו את ידו חלילה, אנו מתעוררים.

אם כן מתורצת השאלה הראשונה, מה ההבדל בין דיבור אל הסלע או הכאה בו באמצעות מטה, וזהו גם המפתח להסבר של השאלה השנייה, כיצד יש כאן מידה כנגד מידה? - ידוע מה שכתוב בספרים שמה באמת היתה הסיבה שהקב"ה סובב כך שמשה רבינו ע"ה לא ייכנס לארץ ישראל, כי גלוי וידוע לפניו שעתידים ישראל לחטוא ולסור מהתורה הקדושה, ורצה הקב"ה למשכן את הבית

הגאון רבי שלמה חרוז שליט"א

והיום בדורנו מחפשים הרבה סגולות, ולמה לזוטר על סגולה אדירה זו שמקורה בדברי חז"ל הקדושים, וידוע לכל כוחה האדיר

"ויאמר קדישים ויתפלל עבור מנוחת אביו ואמו, ולא יעשה כן ב"ב חדש ויום יאהרציט לבד,
כי מי הוא זה בדור יתום זה שנקה האיש מעון במשפט י"ב חדש"

הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

הפלא יועץ (ערך כיבוד אב ואם) דברים נוראים ומרגשים עד מאד, וז"ל: "ויאמר קדישים ויתפלל עבור מנוחת אביו ואמו, ולא יעשה כן ב"ב חדש ויום יאהרציט לבד, כי מי הוא זה בדור יתום זה שנקה האיש מעון במשפט י"ב חדש, ואחר כך ינוח ויעמוד לגורלו, ולמיחש בעי, ומה גם שאמירת קדישים אינו כדי להציל מעונש בלבד, אלא גם כן גורם עליו לנפש המת, הנה כי כן ראוי לבן שכל ימי חייו תהא דיוקנו של אביו חקוקה בפניו, וידמה כאלו צועק מרה מתוך אש להבה, ואומר בני ידי חונוני חונוני הצילו מחרב נפשי מיד כלב יחידתי, ואף אם חושב שאביו צדיק גמור ותתענג בדשן נפשו, ידמה כאלו נותן לו מטעמים כאשר אהב אביו, בעבור תברכהו נפשו, לא יגרע אפילו יום אחד כל ימי חייו מלומר קדיש, וליתן צדקה עבור נפש הוריו, ומה טוב שיהא שגור בפיו לומר מדי יום יום יהי רצון מלפניך ה' אלקיני"ו ואלק"י אבותינו שתקבל ברחמים וברצון כל מעשה הטוב אשר אני עושה בין במחשבה בין בדבור בין במעשה ויהיה הכל לזכות ולמנוחת ולעילוי נפש רוח ונשמה של אבי ואמי וחמי וחמותי וכו' יהי רצון שתהא נפשו צרורה בצרור החיים ובזה ישא ברכה מאת ה' ומנפש הוריו". עכ"ל.

והנה מצוי בשנה של אבלות ל"ע, או ביום היארציט, שמתקוטטים להיות חזן, וכדומה, וכאן אפשר כל יום ויום לעשות נחת רוח להוריו, בלי שום מחלוקת, ובפרט במנין שאין מי שאומר קדיש, בסוף התפילה, מי פתי שיוותר על זכות אדיר ועצום זה, וכנ"ל, ומצוה לפרסם דבר זה בכל תפוצות ישראל, ובוודאי שזה יציל הרבה צרות מישראל רח"ל, וישפיע על כל ישראל שפע אדיר ועצום של רחמים וברכות וישועות, ויקרב הגאולה במהרה בימינו אכ"ר.

הנה מצוי בבית הכנסת בתפילה, בשחרית, וכן במנחה ומעריב, שאע"פ שיש אנשים שיכולים לומר קדיש יתום עבור נפש הוריהם, ז"ל, בסוף התפילה, אחרי אמירת היום יום וכו', ואין כאלוקינו, ועלינו, ובמקום זה הם מעדיפים לקיים "שב ואל תעשה", ואחרי תפילת שחרית, במקום שירוויחו המתפללים עוד כמה אמנים, ואמן יהא שמיה רבא, שקורעים גזר דין של שבעים שנה, (ראה שבת קי"ט, ע"ב, ובטור או"ח סימן נ"ו), וחלילה לחשוב שזה גוזמא בעלמא,

שהרי דברי חז"ל קודש קודשים, וזה פשוטו כמשמעו, קורעים גזר דין של האדם, והיום בדורנו מחפשים הרבה סגולות, ולמה לזוטר על סגולה אדירה זו שמקורה בדברי חז"ל הקדושים, וידוע לכל כוח האדיר והעצום שיש בעניית אמן, ואמן יהא שמיה רבא, שיכולים בזה לבטל הרבה גזירות קשות,

ולהשפיע שפע עצום של ברכה והצלחה, ואכמ"ל. (ראה בהרחבה בספרים הנפלאים שליט"א בעניני המעלות הנפלאות בעניית אמן, כגון "כתר מלוכה" "נוטרי אמן", ובעלון השבועי המפורסם "וכל מאמינים" מבית "בני אמונים". ועוד)

וזה נובע שחושבים שרק בשנה של האבלות, וביארציט, יש ענין לומר קדיש, וכדאי מאד לכל אחד ואחד לראות מה שכתב

<< המשך מעמוד קודם

צריך לשמוע את קול ה' מדבר אליו מתוך המעשים הנעשים בעולם הזה. לקחת מוסר ולהסיק מסקנות ממה שהוא רואה ושומע, ולא לחכות שיגיע למצב שיבואו עליו ייסורים חלילה. מספרים גם שפעם הגיע משהו לעיירה ראדין וסיפר על רעידת אדמה גדולה שהיתה באותם ימים בסין או בפינ, ונהרגו עם רב. והחפץ חיים הטה אוזנו לשמוע את החדשות ואף הרבה לחקור אודות הפרטים הקטנים. האנשים שם תמהו, ושאלו את החפץ חיים מה הוא מתעניין כל כך במה שקורה בארץ רחוקה שבה אין בכלל יהודים? השיב להם מרנא החפץ חיים: "למי הקדוש ברוך הוא מדבר אם לא בשבילנו? הרי אם יעבור אדם במרכז העיר וורשה ויראה מישהו עומד על במה גדולה ונואם ביידיש, כולם יבינו מיד שהוא פונה ליהודים, כי הוא מדבר בשפתם. אותו הדבר כשהקדוש ברוך הוא מחולל פעולות בעולם הזה הוא מדבר לבניו, לעם ישראל. אנחנו רק צריכים להקשיב ולשמוע כדי שהדיבור יהיה באמצעות אסונות שמתרחשים אצל הגויים, ולא בעם ישראל חלילה".

כספים מיותרים על רופאים ותרופות, נותרתי בריא ושלם כשהיית קודם לכן. אלא מה? במשך זמן קצר ביישו אותי בצורה נוראה. הרי לכם בקל וחומר בן בנו של קל וחומר שעלי להביא סעודת הודאה. גם נפטרתי מכל אותם דינים שריחפו מעלי, וגם המחיר ששילמתי היה זול יחסית, בלי שום צער ונזק לאורך זמן". נמצאנו למדים שעל אף שהדרך הכללית לכלל ישראל היא, שלפעמים הדיבור אינו יעיל כדי להשיב לבנו בתשובה, אבל מי שחכם מספיק ומטה את אוזנו לשמוע את הדיבור, יכול לצאת ידי חובה גם בלי שיגיע למצב של "דודי שלח ידו", וכבר בשלב של "פתחי לי אחותי רעייתי", הוא מתעורר וחוסך את כל הצער והנזק שעלולים להיות מנת חלקו אם לא יעשה כך. כעין זה שמעתי גם ממורי ורבי הרה"ק בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים זצ"ל, שפעמים רבות אנחנו מוצאים בתורה הקדושה לשון 'שמיעה' במקום לשון 'שמירה': "היה אם שמוע תשמעו", במקום "והיה אם שמור תשמעו", מוכן אנו למדים שיהודי

כל הבחורים היו בטוחים שמורם ורבים, הגאון הנערץ, מתכוון להכריז בשיעור זה על הקפדתו היתירה על מה שעשו, דבר שפגע בכבוד התורה. האימה והיראה בישיבה הגיעו לשיאם שלא נרשמו כמותם מעולם

כ"ק האדמו"ר ממונקאטש מסביר את סיבת הצלחתו הנדירה של החתם סופר

הרב אהרן כהן

"וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם" (במדבר כ"א, ז')

וכתב רש"י: מכאן למי שמבקשים ממנו מחילה שלא יהא אכזרי מלמחול. ואמרו חז"ל במדרש: "ידעו שדברו במשה ונשתטחו לפניו ואמרו התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש - "ויתפלל" - להודיע ענוותנותו של משה שלא נשתהה לבקש עליהם רחמים, ולהודיע כח התשובה, כיון שאמרו חטאנו מיד נתרצה להם שאין המוחל נעשה אכזרי. וכך הוא אומר "ויתפלל אברהם אל האלוקים וירפא אלוקים את אבימלך".

כ"ק האדמו"ר ממונקאטש (בעל ה"מנחת אלעזר") תלה את סיבת הצלחתו הנדירה של החתם סופר שפסקיו התקבלו בעם ישראל ללא כל עוררין במעשה מופלא שאירע עמו. סיפור נורא-הוד שאירע בתקופת כהונתו כראש הישיבה בפרשבורג המעטירה, וכך סיפר:

בישיבת החת"ס היה מקובל

שמחזור הלימוד של המסכתות הנלמדות בישיבה מתחלף כל שלוש שנים. תלמיד מוכשר היה לו לחת"ס ושמו לנדסברג שזכר כל מילה שיצאה מפי ראש הישיבה. ולא רק את דברי התורה זכר התלמיד אלא גם את מבע הפנים של החת"ס בעת שלמדו על קטע בסוגיא עד שיכל לחקות ולהציג באופן מושלם את צורת החת"ס כדיבורו ובתנועותיו ובהבעת פניו כפי שהיה בעת אמירת השיעור. כאשר החל פעם שוב מחזור חדש, פנה הבחור לחבריו ואמר להם: אתם הרי אינכם זוכרים כיצד אמר רבינו את השיעורים שלו לפני שלוש שנים, על כן אומר לכם מראש את הסגנון המדויק שבו יאמר את השיעור ואציג גם את צורת הבעתו בפניו ובידיו. ואכן, כך עשה. ואז בשעת השיעור. לא יכלו התלמידים מלהתאפק מלצחוק אחרי שראו קודם את חיקויי של לנדסברג. החת"ס הרגיש שמהו לא רגיל קורה וכי אין פני התלמידים כתמול שלשום הרגילים לשבת באימה וביראה כפי שהיה מקובל כל השנים בשעת אמירת השיעור.

כאשר שאל החת"ס את תלמידיו לפרש השינוי, לא רצה אף אחד מהם לגלות את הסיבה ולהצביע על לנדסברג המציג את השיעור... רק התלמיד הנאמן אהרן דוד דויטש היה מוכן לגלות

לרבו את האמת, ואמר שהתלמידים צוחקים בגלל החיקוי שנעשה ע"י לנדסברג.

מששמע החת"ס כך, סגר את הגמרא ואמר בהקפדה: "לנדסברג גונב לי את השיעור" ועזב את החדר. הבחורים הבינו שרבים הקפידו מאד על מה שעשו לו בשיעור ונכנסו לחרדה עצומה. גם הם ידעו את כוחו הרב של החת"ס והבינו שקפידה כזו עלולה לגרום להם דברים לא טובים (בלשון המעטה) רח"ל. מה שהוסיף חרדה על חרדתם היתה ההכרזה שניתנה על ידי החת"ס ביום שלמחרת: "כי כל תלמידי השיעור מחויבים להגיע לשיעור שיאמר היום, ומי שלא ישתתף בשיעור, לא יוכל להמשיך ללמוד בישיבה".

כל הבחורים היו בטוחים שמורם ורבים, הגאון הנערץ, מתכוון להכריז בשיעור זה על הקפדתו היתירה על מה שעשו, דבר שפגע בכבוד התורה. האימה והיראה בישיבה הגיעו לשיאם שלא נרשמו כמותם מעולם.

בשעה היעודה הגיע החת"ס לבית המדרש. והבחורים היו שרויים בפחד נורא. והנה לתדהמתם ראש הישיבה החת"ס פותח בדברי פיוס, וכך אמר לפני שלוש מאות ותשעים הבחורים שהיו ברגעים

אלו בבית המדרש: "אינני מבין כיצד קרה לי אתמול הדבר הזה, שפגעתי בתלמידי האהוב, שניחן באהבת תורה מופלגת. הייתי צריך להבין שמדובר באהבת התורה שלו... ואז פרץ החת"ס בבכי קורע-לב. המשיך החת"ס ואמר: "באתי לכאן על מנת לבקש את מחילתו ברבים, ולהבטיח שלא אעשה זאת יותר..."

מאות התלמידים לא האמינו למשמע אזהרה. החתם סופר מבקש מחילה ממי שאך אתמול כל כך פגע בכבודו! וכי הוא צריך לבקש מחילה?! הלא אנחנו ולנדסברג שהיה היוזם, צריכים להכפיף את קומתנו בפניו ולבקש ממנו סליחה בחרדת קודש!

רק אז הבינו התלמידים את גודל היראת שמים והענווה של רבם הגדול. אלף שיעורים ב"חובת הלבבות". אלף שיעורים ב"מסילת ישרים" וב"שערי תשובה", לא היו חורטים מסילות בלבבם כמו המשפטים הספורים שיצאו מפיו של החתם סופר.

האדמו"ר ממונקאטש שסיפר את הדברים אמר שלדעתו זו הסיבה שזיכו את החת"ס מן השמים שכל פסקיו והוראותיו התקבלו באופן מוחלט על ידי כל עם ישראל בכל מקומות מושבותיהם.

(מתוך 'חיים למוצאי' - קול ברמה)

מחן החתם סופר זצ"ל

האוכל כדי שיהיה לו כח לקיים את מצות אביו, האם זה בכלל המצוה של כבוד אב ואם?

לעשות שום מלאכה או עסק לעצמו או לזולתו עד שילך ויביא לו זה הדבר מאותו המקום.

והלך הבן בשמחה ובטוב לבב לקיים מצות אביו, וכשהגיע לפתח העיר הרגיש שעדיין הוא לא אכל כלום וקשה עליו ההליכה בלא אכילה, וקנה מן השוק אצל פתח העיר דבר מאכל, וישב שם ואכל, והלך ועשה מצות אביו. ובחזרתו עלה בלבו ספק אם הוא עבר בזה על מצות אביו, כיון שצוהו שלא יעשה שום מלאכה או עסק לעצמו או לזולתו עד שילך ויביא לו הדבר, ומה שעשה העסק הזה שקנה ואכל הוא היה לעצמו.

או דלמא כיון שהוא היה רעב והיה קשה עליו לילך ולבא קודם אכילה אין זה חשיב כשאר מלאכה או עסק. וכתב שלפי מה שמבאר התו”ט את המשנה בפרה, שאכילה

לא נחשבת כהיסח הדעת במי חטאת, ה”ה כאן, שמה שקנה ואכל נחשב זה כצורך שליחות אביו, שאם היה נשאר רעב לא היה לו כח ללכת ולבא במהרה, וא”כ לא עבר על מצות אביו, אלא אדרבה מקיים מצות אביו שרוצה ממנו להביא לו הדבר ההוא במהרה.

”וְלִקְחוּ לְפָנָי... וְנָתַן עֲלָיו מִיַּם חַיִּים אֶל כְּלָי” (במדבר י”ט, י”ז)

במשנה פרה (פ”ז משנה ט) שנינו, שהיסח הדעת פוסל במי חטאת, ולכן מי שנשא על כתפו את המים שמילא לקידוש, והורה הוראה לאחרים או שהראה לאחרים את הדרך, או שהרג נחש ועקרב או שנטל אוכלים כדי להצניעם, המים פסולים, לפי שהתעסק בדבר אחר קודם שנתן את האפר על המים ויש כאן היסח הדעת, אולם אם נטל אוכלים כדי לאוכלם [קודם הקידוש] - “משנה אחרונה” שם] המים כשרים.

והקשה התו”ט מדוע בנטל אוכלים להצניען אע”פ שלא הצניען הוי מלאכה, ובנטל אוכלים ואכלן לא הוי מלאכה. וכתב שאכילה נחשבת צורך המלוי, משום שאם הוא רעב לא יהיה לו כח למלאות [לקדש] - “משנה אחרונה” שם]

מדברי התו”ט למד בעל ה”בן איש חי” (שו”ת תורה לשמה סי’ רעט) הלכה בהלכות כיבוד אב ואם. שנשאל שם בבן ששלח אותו אביו מחוץ לעיר מרחק שעה אחת מן העיר להביא לו דבר אחד משם שהיה צריך לו מאד במהרה, אך צוה אותו שאין לו רשות

בין כמה זוגות השלים אהרן הכהן בכל יום?

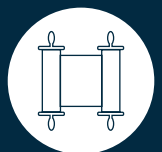

”וַיִּכְפּוּ אֶת אֶהֱרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם כֹּל בַּיּוֹם יִשְׂרָאֵל” (במדבר כ’, כ”ט)

וברש”י, כל בית ישראל - האנשים והנשים לפי שהיה אהרן רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו. במסכת כלה (פ”ג, וע”י במנורת המאור אות שכ”ד) מובא שאחרי מיטתו של אהרן הלכו שמונים אלף בחורים ששמם היה אהרן, והם היו הבנים שנולדו מהזוגות שרצו להתגרש ואהרן החזירם. נמצא שאם במשך כמעט ארבעים שנה אהרן עשה שלום בית לשמונים אלף זוגות, יוצא שכל יום השלים בין ששה זוגות.

- מדוע התלוננו ישראל כי אין להם מים בשעה שהבאר היתה עימם?
- למה התכוונו חז”ל באמרם ‘תורה בגויים אל תאמין’?
- מדוע נצטוו ישראל על פרה אדומה דווקא במרה?
- מי האדם הראוי להנהיג את כלל ישראל?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר ‘דרש דוד על התורה’ לרכישה התקשרו 02-5609000

בעוד 54 יום

כבר נהיה לאחר ימי בין המצרים, בין הזמנים כבר יהיה מאחורינו.

ביום זה יתחילו אי"ה רבבות בני הישיבות את זמן 'אלול' בגיל וברעדה, בשאיפות גדולות, וביניהם מאות בני נעורים מרחבי הפריפריה וערי השדה, שיום זה יהיה עבורם היום בו הם יהפכו לבני ישיבה, לראשונה בחייהם, לאחר פעילות אדירה שנעשית בימים אלו על ידי פעילי מחלקת 'קירוב הרחוקים' של 'אחינו' העוברים מבית לבית, ומבית ספר לבית ספר, מתוך מטרה להרבות לומדי תורה בישראל, ולהציל נפשות רבות בישראל.

בעוד 12 יום

יתחילו רבבות אלפי יראי ד' בכל רחבי העולם היהודי בלימוד הלכות שבת במסגרת תוכנית הלימוד 'דף היומי בהלכה'.

ביום זה יצטרפו עוד אלפי לומדים ונבחנים ויפתחו מאות שיעורים חדשים, שיצטרפו לכ-900 השיעורים הקיימים במדינות רבות מסביב לעולם, בחמש יבשות ובמאות ערים ויישובים. רבבות הלומדים החדשים והוותיקים יעשו כולם חטיבה אחת ללימוד יסודי ומקיף של כל חלק ג' של המשנה ברורה, מתחילתו ועד סופו.

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

היום

אתה יכול להבטיח לעצמך את הזכייה בכל העולמות.
 באפשרותך להיות שותף לפרויקט אדיר של הצלת נפשות, לצרף את עצמך לשונים
 הלכות בכל יום שעליהם נאמר כי מובטח להם שהם בני עולם הבא, לזכות במתנות
 יקרות ערך ולהשתתף בהגרלה הגדולה של ארגון 'אחינו' על סך

50.000

אנחנו מזמינים אותך להיות שותף בזיכוי הרבים,
 של ארגוני 'דרשו' ו'אחינו' ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך.

להלן חלק ממגוון אפשרויות התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
 מסלול מס 7

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 700 ש"ח
מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 ספר 'חפץ חיים'
 הספר החדש 'מועד לדוד'
 גביע יוקרתי מְכַסֵּף
 כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
 סכין לחלות מְכַסֵּף
 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח
 מסלול מס 1

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים
 סה"כ 240 ש"ח
מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 בהוצאת 'דרשו'
 כרטיס להגרלה הגדולה
 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 320 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

// מדור מיוחד המלווה את ההכנות המתקדמות לקראת סיום חלק ב' ותחילת לימוד הלכות שבת במסגרת 'הדף היומי בהלכה'. ט"ז תמוז תשע"ז

מתכוננים

יעקב לוסטיג

ככל שמתקרב תאריך היעד, בו יסיימו רבבות לומדי 'הדף היומי בהלכה' את חלק ב' של 'המשנה ברורה', ויתחילו יחד עם רבבות המצטרפים החדשים את חלק ג' העוסק בהלכות שבת, גוברת התכונה והפעילות במשרדי 'דרשו', ובסניפיו הרבים של הארגון הפזורים בכל רחבי העולם היהודי, בכ- 25 מדינות השוכנות בחמש יבשות.

אחד האירועים המרכזיים לציון סיום חלק ב' ותחילת לימוד הלכות שבת, יהיה בקהילה היהודית באנטוורפן, אחת הקהילות היהודיות הוותיקות ביותר בעולם כולו, בה קיימת נוכחות חזקה של 'דרשו' כבר שנים רבות, וחבורות של לומדים בתוכניות השונות של 'דרשו': 'קנין הלכה', 'קנין תורה' ו'דף היומי בהלכה'.

במקביל מקים 'דרשו' מאות שיעורים נוספים ברחבי הארץ והעולם. הרה"ג ר' נתן וינגרטן, ראש מערך השיעורים של 'דרשו' מספר: "הרעיון של הקמת שיעורי 'דף היומי בהלכה' אינו חדש בכלל", הוא אומר. "למעשה מדובר בפרויקט שאנחנו מריצים כבר למעלה מתשע שנים, מאז יצאה התוכנית לדרך בפעם הראשונה. בתחילה הקמנו שיעורים רק בבתי מדרש גדולים, וכל מגידי השיעורים היו רבני קהילות ופוסקים ידועי שם.

"אבל בהמשך התקדמנו לשלבים נוספים, וכיום קיימים ברחבי הארץ והעולם כ-800 שיעורים. רבים מהם אכן נמסרים על ידי רבנים מפורסמים ופוסקי הלכה ותיקים, בהם גם מחברי ספרי הלכה ומחברי שו"תים ידועים ומפורסמים בעולם התורה. אבל לצדם נמסרים שיעורים גם על ידי אברכים מן השורה, שהחליטו להשקיע בנושא הזה, ומוסרים את נפשם מדי יום על הכנת השיעור והעברתו בצורה הטובה ביותר לקהל המאזינים".

לדבריו: "כחלק מהפעילות שאנחנו עושים ב'דרשו' כדי

להחדיר את רעיון הלימוד היומי במשנה ברורה, אנחנו גם מקימים שיעורים כל הזמן. אפילו בתקופות השגרתיות אין שבוע שבו לא נפתחים שניים או שלושה שיעורים חדשים. אבל הפעילות הזאת מקבלת משנה תוקף כשאנחנו מתקרבים לתחילת חלק חדש במשנה ברורה, או לימוד של הלכות שהציבור רוצה לדעת אותן בצורה יסודית יותר כמו הלכות תפילה והלכות ברכת הנהנין.

"הפעם, כשמדובר על תחילת לימוד הלכות שבת, שיערנו מראש שההיענות תהיה גדולה יותר, ובהתאם לכך השקענו גם מאמצים גדולים יותר. התוצאות מפתיעות אותנו. אנחנו כל הזמן מקבלים פניות. מאות פניות. כעת אנחנו מחזיקים כבר ביותר מ-600 אנשים שפנו אלינו ורוצים להקים שיעור ב'דף היומי בהלכה', ואנחנו מעריכים שהמספר עוד יגדל באופן משמעותי עד שנגיע ליום המיוחד, ט"ז בתמוז, בו נסיים את חלק ב' ולאחריו נתחיל בלימוד הלכות שבת".

הרב וינגרטן מספר גם על פרויקט הסדנאות: "גילינו שאברכים רבים רוצים למסור שיעור, אבל מרגישים שאין להם את הכלים המתאימים, אין להם את הביטחון העצמי הנדרש כדי לאסוף סביבך חמישה או עשרה יהודים ולמסור להם שיעור במשנה ברורה. לשם כך יצאנו בפרויקט מיוחד של הכשרת מגידי שיעורים. אנחנו מקיימים סדנאות הכשרה והכוונה, וכאמור פנו אלינו עד כה יותר מ-600 אנשים שרוצים למסור שיעור. רובם אברכי כוללים, חלקם רבנים, ולא מעט מהם הם בעלי בתים שעובדים לפרנסתם, אבל האהבה לתורה והרצון להרביץ תורה מעולם לא עזב אותם. אנחנו מכשירים אותם, וברוך ה' רואים תוצאות נפלאות". הרב וינגרטן מדגיש כי עדיין לא מאוחר מכדי להצטרף ולפתוח שיעורים נוספים: "כל מי שמעוניין למסור שיעור ולא יודע איך לעשות זאת או מתלבט בעניין, מוזמן לפנות לטלפון שמספרו 02-5609000 ולהצטרף למהפכה".

איך אפשר להודות לנו?

ברור לנו שלא תפסיקו להודות לנו על הזכות הגדולה שנפלה בחלקכם,
אז איך ניתן להודות לנו?

- תתפללו עבורינו שנמשיך להצליח • תתקשרו ל: 02-5609000
- תפקסו ל: 02-6540269 • במייל: dirshu@dirshu.co.il

על מה להודות?

לאחר שתתחילו ללמוד יחד עם עשרות אלפי יהודים בכל רחבי העולם את
הלכות שבת בחלק ג' של 'המשנה ברורה', במסגרת 'הדף היומי בהלכה'
**אתם תדעו הלכות שבת, ולא תפסיקו
להודות להקב"ה על הזכות שנפלה בחלקכם**

- בט"ז תמוז מסיימים חלק ב' ומתחילים חלק ג', מצטרפים כבר עכשיו ללימוד הלכות שבת
- קובעים חברותא ללימוד 'הדף היומי בהלכה' • פותחים שיעורים חדשים • פותחים חבורת 'דרשו בכולל'
 - מאזינים לשיעור בקו השיעורים של 'דרשו' • נבחנו באחד ממוקדי מבחני 'דרשו' - ומקבלים מלגה

(ובסיום חלק ג' של המשנה ברורה, כשתהיו מאושרים.. אין צורך להתקשר אלינו)

המוקד המרכזי של 'דרשו' למידע ורישום 02-5609000

- לקבלת חוברת לימוד, או למסגרת המבחנים 02-5609000
- אם ברצונך להיות מג"ש בדף היומי בהלכה 02-5609000
- לפתיחת חבורות דרשו בכולל הרב יהודה וולס 054-8439330
- לפתיחת מקום מבחן בישיבות הרב גרשון קרויזר 052-7622501
- לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2613337
- לקביעת חברותות 077-2613337 שלוחה, או במייל d025609000@gmail.com
- לקבלת לוח לימוד, מקומות השיעורים והמבחנים d025609000@gmail.com

אם מועיל לזכות משכון לגוי ואח"כ לקבל עליו הלואה מיהודי לגוי?

האם אמירה זו תשפיע בהלכות ריבית? והאם תועיל בהקנת ארבע מינים ביו"ט ראשון של סוכות?
וכיצד מוכרים חמץ לגוי באמצעות אמירה?

עדים או בשטר בחתימת יד המתחייב, אבל בלא עדים אין תוקף להודאה ואינה פועלת קנין, אכן הנתיבות שם חולק עליו והוכיח מתוס' שגם בלי עדים מועיל.

קנין הודאה לעניין ריבית

עתה נידון לגבי ריבית אם מועיל לזכות משכון לגוי ואח"כ לקבל עליו הלואה מיהודי לגוי, שהדין שאם הגוי לא זכה במשכון אסור משום ריבית מישראל. ודעת הב"ח יו"ד (סי' קס"ט) שמועיל לזכות לגוי ע"י הודאה, והט"ז (שם ס"ק י"ד) נחלק עליו וכתב שאין מועיל הודאה בשקר לגבי איסורים רק לעניין ממונות, אבל כשנוגע לאיסורים הואיל וידוע שהוא משקר אינו מועיל, והסכים לזה החו"ד.

הש"ך (בנקה"כ) הסכים להב"ח, וכן הארי"ך הקצוה"ח בסי' קצ"ד להוכיח כהב"ח שמכיון שהודאה הופכת להיות קנין ממילא מועילה גם לגבי איסורים.

מכירת חמץ בהודאה

כתב הקצוה"ח סי' קצ"ד (סק"ג) שיש עצה למכור חמץ לגוי כאשר א"א לעשות משיכה, יכול למכור ע"י קנין אודיתא שיכתוב בשטר "מודה אני שמכרתי באופן המועיל", או שיאמר בעל פה בפני עדים כשרים, וכשיטתו שהבאנו שקנין אודיתא צריך הודאה בפני עדים, אכן המקו"ח (לבעל הנתיבות סי' תמ"ח) כתב שלא יועיל הודאה לעניין איסורי חמץ וזהו כשיטתו בהלכות ריבית שהסכים עם הט"ז שלא תועיל הודאה להפקיע איסורי ריבית למעשה הנהוג ע"י הרבנים במכירת חמץ שעושים כמה קניינים לכל השיטות וגם עושים קנין אודיתא.

הקנת ארבע מינים ע"י הודאה

הברכי יוסף (חו"מ סי' מ') דן באריכות אם יועיל להקנות ארבע מינים ע"י הודאה, ודעתו שאין זה קנין ולא יועיל להיות "לכס" ביו"ט ראשון של סוכות, וכתב הגר"ז אויערבך זצ"ל (בספרו מעדני ארץ שביעית סי' י"ט) שהברכי יוסף אזיל לשיטתו דאודיתא מועיל בתור הודאת בעל דין ולא נעשה ע"י קנין, אבל לדעת גדולי הפוסקים שהבאנו הסוברים שהוא קנין ודאי יועיל למצות ארבע מינים ביו"ט ראשון של סוכות. וע"ש עוד שהארי"ך והרחיב בברור שיטות הפוסקים אם הוא קנין או לא, ועת לקצר.

מבואר בגמרא (דף קמט.) בגר שנטה למות, ובנו היהודי שנולד לפני הגרות לא היה לידו, ורצה להקנות לו את ממונו שהיה ברשות אחרת, והודה בפני אנשים שהממון שייך לבנו, ועל ידי אמירה זו זכה בנו בממון, קנין זה נקרא בלשון הפוסקים "קנין אודיתא" (= הודאה)

שיטת תוס' שהודאה מועילה לעשות קנין, ובב"מ דף מו. כתבו שמועיל להקנות כסף כדי לפדות מעשר שני בלי חומש (שרק הבעלים חייבים חומש ואדם אחר שפודה אינו חייב חומש), ובב"ק קד: כתבו שלא מועיל לגבי דאורייתא, ודנו האחרונים בכוונתם האם אינו קנין, או שגם שם סברו שזה קנין אך אינו מועיל לדנין מדאורייתא.

הש"ך (סי' ס"ס"ק ל"ב) כתב ש"א שהודאה אינה מועילה לקנין רק בחולה הנוטה למות שאמירתו עושה קנין, וכתב שאין לחוש לדעה זו שכל הפוסקים חולקים וסוברים שזה קנין.

וכן נהוג בשטרות ובחוזים לכתוב בסיום השטר וקנינו בקנין גמור באופן המועיל בפני ב"ד חשוב דלא באסמכתא נדלא כטופסא דשטר, וכאשר חותמים ע"ז אף שבאמת לא עשו קנין, הרי ההודאה של בעל דין שהיה קנין מועילה לקנות.

אם צריך עדים

דעת הקצוה"ח סי' מ' שאודיתא קונה רק כשנעשה בפני שני

'לקראת שבת' אצלכם בתיבת המייל

>>> dirshu@dirshu.co.il קשר: <<<

באיזה אופן ניתן להניח פסולת על צלחת בשבת?

והאם מותר להניח מגבת על מים שנשפכו על הרצפה?

הרב משה גרין

ד. מותר להניח פסולת בפח אשפה ריק, או בשקית ניילון - המיועדת לאשפה - ריקה, משום שהם מוכנים ועומדים למטרה זו, ואין זה ביטול שימוש של הכלי. ואף שקית ניילון חד פעמית שאינה מיועדת דווקא לאשפה, כיון שהיא מיועדת לכל שימוש שהוא, אין זה נקרא שמבטלה מהיכנה. ומסיבה זו מותר להניח פסולת בכלים חד פעמיים.

ה. מותר להניח פסולת בצלחת תוך כדי אכילה. ויש שכתבו שכאשר מקלף פירות וקטניות וכדומה, או מוציא את גרעיניהם, ומניח את הפסולת בצלחת, יניח תחילה בצלחת דבר היתר החשוב יותר מהפסולת (ראה לעיל אות ב).

ו. לדעת כמה ראשונים, בכלל איסור זה של ביטול כלי מהיכנו - שלא להוציא שום כלי מכלל שימוש. ולכן, לדוגמה, אין להרטיב בגד בנוזל מרובה - אף באופן שאין בו חשש איסור 'כיבוס' - ואין לכלכו באופן שלא יהיה ראוי ללבישה. אולם, מותר להשתמש לְשֵׁם כַך בסמרטוט המיועד לשימושים מעין אלו, על אף שלאחר מכן לא יהיה הסמרטוט ראוי עוד לשימוש בשבת זו. ולכן, אם נשפכו על הרצפה מים מרובים או משקים אחרים, מותר להניח עליהם סמרטוט יבש, אבל אין להניח עליהם בגדים או מגבות שאינם עומדים כלל לשימוש זה.

[שו"ע או"ח רסה, ג, ומשנ"ב ה-ו; שו"ע שם שי, ו, ומשנ"ב כ; שעה"צ שיג, לז; חוט שני שבת סה, ג; ארחות שבת יט, טז-של, ובהערות]

חכמינו ז"ל תיקנו שלא להניח בשבת דבר מוקצה על גבי דבר המותר בטלטול, ואיסור זה מכונה: 'ביטול כלי מְהֵיכְנו', כלומר, ביטול הכלי מסוג השימוש שהיה מוכן (- ראוי) לו קודם לכן, שהרי טרם שנתן את המוקצה בכלי, היה הכלי מוכן ועומד לכל סוגי השימושים, וכעת עשאו טפל למוקצה ואסרו בטלטול. ובמקרים הבאים מותר הדבר:

א. הנחת מוקצה בכלי באופן שניתן לנערו ממנו מיד עם נתינתו לתוכו, מותרת. אולם, יתכן שאם אין דעתו לנערו מיד, או כשמניח את המוקצה בכלי ללא סיבה - אסור להניחו בכלי על אף שיכול לנערו מיד.

ב. מותר להניח דבר מוקצה בכלי אם יש בתוכו דבר היתר החשוב יותר מהמוקצה, משום שבאופן זה אין הכלי נעשה טפל למוקצה, אלא לדבר ההיתר.

ג. כלי שמלאכתו לאיסור, אשר מותר לטלטלו לצורך שימוש בגופו ובמקומו - יש אומרים שמותר להניחו על גבי כלי בשבת, משום שבשעה שיזדקק להשתמש בכלי, יהיה רשאי להסיר מעליו את הכלי שמלאכתו לאיסור, כדין טלטול לצורך מקומו. ומאידך, אין להניח חפץ של מוקצה על גבי כלי שמלאכתו לאיסור, משום שמבטל בזה את שימושו, שהרי מותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו, ועכשיו אסרו בטלטול לגמרי.

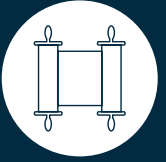

בט"ז בתמוז זה קורה!!!

עשרות אלפים יסיימו חלק ב' במשנ"ב
ויתחילו חלק ג' הלכות לשבת קודש

זה הזמן שלך להיות חלק ולהצטרף
02-5609000

סיכום שבועי בדף היומי בהלכה

מי יכול לשמש כ'שומר' לתפילת ערבית? לגבי איזו ברכה נחלקו הפוסקים אם ראוי לעמוד או לשבת בשעת אמירתה? ובאילו לילות מותר על פי הקבלה ללמוד מקרא?

תפילת ערבית לפני צאת הכוכבים

- ישנם מקומות שבהם התאספות הציבור פעמיים כרוכה בטרחה גדולה, וגם יש ביניהם כאלו שאילו לא יתפללו בציבור יתכן שלא יתפללו כלל, ולכן נהגו להתפלל מנחה וערבית יחד בזמן שבין פלג המנחה לצאת הכוכבים. והנמצא במקום כזה, ולא מתקיימים בו 'מניינים' נוספים לערבית לאחר צאת הכוכבים - נחלקו הפוסקים אם יתפלל עמהם, או שיקרא ויתפלל ביחידות לאחר צאת הכוכבים.
- מי שקרא קריאת שמע לפני צאת הכוכבים, חייב לשוב ולקוראה לאחר צאת הכוכבים. וצריך לקרוא את כל שלוש הפרשיות: 'שמע', 'והיה אם שמע' ו'ואמר'.

עיסוקים שונים לפני תפילת ערבית

- החל מחצי שעה לפני צאת הכוכבים, אסור לאכול פת בכמות של יותר מ'כביצה' בטרם יקרא קריאת שמע של ערבית, מחשש שהסעודה תמשך, או שתגרום לו לעייפות ולהרדמות, וישכח לקרוא קריאת שמע. וכן אסור לישון, או לעסוק בכל עיסוק העשוי להסיח את הדעת ממצות קריאת שמע (ראה שו"ע רלב, ב); ויש אומרים שכל מלאכה אסורה.
- מי שהעמיד 'שומר' שיזכיר לו לקרוא קריאת שמע ולהתפלל, רשאי לאכול ולעשות כל מלאכה אף לאחר צאת הכוכבים. ובתנאי שה'שומר' אינו עוסק בעצמו באחד העיסוקים האסורים הנ"ל.

זמני קריאת שמע ותפילה של ערבית

- לכתחילה צריך לקרות קריאת שמע מיד בצאת הכוכבים, וכלשון חכמינו ז"ל: "זריזים מקדימים למצוות". וחובה לקרוא קריאת שמע לכל המאוחר עד חצות הלילה.
- מן התורה זמן קריאת שמע של ערבית הוא עד הנץ החמה, ותיקנו חכמינו ז"ל שלא יקראו אלא עד עלות השחר, ואם עבר וקרא לאחר עלות השחר, אינו מקיים את המצוה, אלא אם כן היה אנוס.
- יש אומרים שגם תפילת ערבית זמנה לכתחילה עד חצות, ואם יש באפשרותו להתפלל ערבית בציבור רק לאחר חצות - נחלקו הפוסקים אם עדיף שיתפלל ביחידות לפני חצות.
- מי שהגיע לבית הכנסת כשהציבור הגיע לתפילת שמונה עשרה - אם לא יוכל להתפלל לאחר מכן ב'מנין' אחר, יתפלל שמונה עשרה עם הציבור, ואחר כך יקרא קריאת שמע וברכותיה.

אמירות שונות בתפילת ערבית

- מנהג כל ישראל לומר לפני תפילת ערבית את הפסוק "והוא רחום יכפר עוון...". ומנהג רוב ישראל לומר גם את הפסוקים: "ה' צבאות עמו..."; "ה' צבאות אשרי..."; "ה' הושיעה...".
- אמירת 'ברוך ה' המבורך' שלפני תפילת ערבית, נחשבת כהתחלת ברכות קריאת שמע, ואסור להפסיק בדיבור בינה לבין ברכת "אשר בדברו מעריב ערבים".
- בני אשכנז בחוץ לארץ מוסיפים לאחר ברכת 'השכיבנו' שמונה עשר פסוקים, וברכת 'ראו עינינו'. ונחלקו הפוסקים אם ראוי לעמוד בשעת אמירתם, או שאדרבה, ראוי שלא לעמוד.

הלימוד בלילה

- חכמינו ז"ל הפליגו מאד במעלת לימוד התורה בלילה ובשכרו של הלומד, ומאידך, הפליגו מאד בעונשו של מי שאינו לומד בלילה.
- על פי הקבלה אין לקרוא מקרא בלילה, מלבד בליל שישי ובלילות שבת ויום טוב, ולכתחילה טוב לנהוג כן, והאחרונים הראו מקור לדבר בדברי חכמינו ז"ל במדרש.